ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΑΔ. Ζ'. 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1874.

Ο ΠΕΡΙ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΑΓΩΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Ἐνῷ δὲ αἱ διάφοροι ἐπήρειαι, αἵτινες ἐπιφέρουσι τὴν αὔξησιν καὶ ἐλάττωσιν ἑκάστου εἴδους φυτῶν καὶ ζώων, ἐν γένει καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον διατελοῦσιν εἰς ἰσορροπίαν τινα, ἐνόσῳ αἱ διάφοροι συνθῆκαι μένουσιν αἱ αὐταὶ, τὸ σύνολον δὲ τῶν ὀργανισμῶν μακρᾶς τινος χρονικῆς περιόδου μένει κατὰ προσέγγισιν τὸ αὐτὸ, γενναται ἐντός τινων ὁρίων δ.' ἑκάστην χώραν τῆς γῆς φυσική τις *οἰκονομία*, ἐν ᾗ ἕκαστον εἶδος ζώων καὶ φυτῶν κατέχει, ἢ εἶναι ἠναγκασμένον νὰ κατέχῃ θέσιν τινα, ἔχουσαν στενώτερα ἢ εὐρύτερα ὅρια. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ θέσει πρέπει ἕκαστον ἄτομον νὰ ἀγωνισθῇ περὶ τροφῆς καὶ χώρου, ἤτοι περὶ τῆς ὑπάρξεως. Εἰς πλείστας περιστάσεις αἱ διάφοροι σχέσεις, αἱ διέπουσαι τὸν περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνα, εἶναι τόσον σύνθετοι καὶ κεκρυμμέναι, ὥστε μόνον ἀτελῶς δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν αὐτὰς, ἕνεκα δὲ τούτων πολλὰ συμβεβηκότα ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς φύσεως μένουσιν ἀνεξήγητα καὶ σκοτεινά. Ἵνα κατανοήσωμεν τὸ πολύπλοκον καὶ πολυσύνθετον τοῦτο, ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν ὀλίγα παραδείγματα, ἐν οἷς ἀνευρέθη ὁ μυστηριώδης μίτος. Ὁ *Darwin* ἀναφέρει, ὅτι τὸ ἐρυθρὸν τρίφυλλον *(Tripolium Pratense)* ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀποτελοῦν τὴν οὐσιώδη τροφὴν τῶν βοῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσιν ἓν μέρος τῆς εὐημερίας τῆς χώρας ἐκείνης, ἵνα γονιμοποιηθῇ χρήζει τῆς ἐπισκέψεως εἴδους τινὸς ἐντόμων, καλουμένων *βομβυλιῶν*, ἅτινα ἀπορροφῶντα τὸν ὀπὸν ἐκ τοῦ βάθους τῶν ἀνθέων φέρουσιν εἰς ἐπαφὴν τὴν ἀνθόκονιν μὲ τὴν οὐλὴν, οὕτω δὲ μεσιτεύουσι τὴν γονιμοποίησιν, ἥτις ἄλλως δὲν ἤθελε λάβει χώραν, ὡς ἀπέδειξε τοῦτο ὁ ῥηθεὶς φυσιοδίφης, ἀποκλείσας τὴν πρόσκλησιν τῶν ἐντόμων. Ὁ τῶν βομβυλιῶν ἀριθμὸς ὅμως καὶ ἡ ζωή των ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν των, κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τῶν ἀρουραίων μυῶν, οἵτινες ἀφ' ἑτέρου καταδιώκονται ὑπὸ τῶν γαλῶν. Ὅπου ὑπάρχουσι πλησίον τῶν χωρίων καὶ πόλεων πολλαὶ γαλαὶ, ἐκεῖ οἱ μῦς εἶναι ὀλίγοι, οἱ δὲ βομβυλιοὶ πολυπληθεῖς. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὑπάρχει στενὴ σχέσις μεταξὺ τριφύλλου καὶ γαλῶν, ἀφ' ἧς ἐξαρτᾶται μέγα μέρος τῆς εὐημερίας λαοῦ ὁλοκλήρου, χρήζοντος κρέατος διὰ τὸ τραχὺ καὶ ψυχρὸν κλῖμα.

Ὑπάρχουσι μικραὶ νῆσοι ἐν τῷ ὠκεανῷ, ὧν οἱ κάτοικοι ζῶσι κυρίως ἀπὸ φοινίκων. Οὗτοι ὅμως γονιμοποιοῦνται μόνον τῇ μεσιτείᾳ ἐντόμων τινῶν, ἅτινα μεταφέρουσι τὴν ἀνθόκονιν ἀπὸ τῶν ἀρρένων δένδρων εἰς τὰ θήλη. Τὰ ἔντομα ταῦτα καταδιώκονται καὶ καταβιβρώσκονται ὑπὸ ἐντομοφάγων πτηνῶν, ὧν ἀποτελοῦσι τὴν φυσικὴν τροφὴν, ταῦτα δὲ πάσχουσι τὰ αὐτὰ ὑπὸ πτηνῶν σαρκοφάγων. Ταῦτα τὰ τελευταῖα ἀποθνήσκουσι συχνάκις ὑπὸ παρασιτικοῦ τινος ἀκάρεως, ὅπερ ἀναπτύσσεται κατὰ ἑκατομμύρια εἰς τὰ πτερά των. Τὸ παράσιτον τοῦτο καταστρέφεται ἐνίοτε ὑπὸ μυκήτων τινῶν. Μύκητοι, σαρκοβόρα ὄρνεα, καὶ ἔντομα εὐνοοῦσι ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὴν τῶν φοινίνων γονιμοποίησιν, τὸ δὲ ἄκαρι καὶ τὰ ἐντομοφάγα πτηνὰ διακινδυνεύουσιν αὐτήν. Ἐνταῦθα βλέπομεν ἀπὸ πόσων περιστάσεων εὐνοϊκῶν καὶ μὴ ἐξαρτᾶται ἡ ὕπαρξις τῶν κατοίκων τῶν νήσων ἐκείνων. Δυστυχῶς δὲν εἶναι πάντοτε εὔκολον, οὐδὲ δυνατὸν, νὰ ἀνασύρωμεν πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὸν πέπλον, ὅστις καλύπτει τὰς πολυπλόκους σχέσεις τοῦ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνος. Τὰ μνημονευθέντα παραδείγματα ὅμως ἀρκοῦσι νὰ καταδείξωσι πόσον ποικίλα εἶναι τὰ ἐπεισόδια καὶ αἱ περιπέτειαι, αἱ λαμβάνουσαι χώραν ἐν τῷ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνι.

Ὁ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγὼν εἶναι λίαν καταφανὴς πρὸ πάντων ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἐξασκεῖ τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ εἰς περιωρι-

σμένους τόπους, ἔνθα προτίθεται νὰ φέρῃ μεταβολὰς, ἐξ ὧν νὰ καρπωθῇ ὠφέλειάν τινα. Ὁ γεωπόνος, οἷον ὁ γεωργὸς, ὁ κηπουρὸς, ὁ ἀμπελουργὸς κλ. ἔρχεται ἐπίκουρος τῶν ὠφελίμων φυτῶν καταστρέφων τὰ συναγωνιζόμενα ἄχρηστα ἢ καὶ ἐπιβλαβῆ, τοῦθ' αὐτὸ ποιεῖ καὶ ὁ κτηνοτρόφος Ἐκεῖνος μὲν προφυλάττει τὰ φυτά του ἀπὸ ξηρασίας, ὑπερβολικῆς θερμότητος, παγετοῦ, πλημμύρας, ἐπιβλαβῶν φυτῶν ἢ ζώων κτπ. Ταῦτα πάντα εἶναι ἐχθροὶ, οἵτινες ἄνευ βουλήσεως σπεύδουσι νὰ καταστρέψωσι τὸ ὠφέλιμον φυτὸν, ἢ τοὐλάχιστον ἀπολαμβάνοντες ὅ,τι χρήζουσι πρὸς θρέψιν καὶ διάδοσίν των, ἀποστεροῦσιν ἐκεῖνα μέρους τῶν ἀναγκαίων συνθηκῶν πρὸς τὴν ζωὴν καὶ καρποφορίαν. Ἄνευ τῆς μεσιτείας τοῦ γεωργοῦ ἠδύναντο ταῦτα νὰ ὑποκύψωσι κατὰ τὸν ἀγῶνα ἢ νὰ καταστῶσι ἧττον ὠφέλιμα. Ἀφήσατε ἄμπελον ἐπί τινα ἔτη ἀκαλλιέργητον, δηλ. ἄφετε αὐτὴν εἰς τὴν τύχην της, ἢ τὴν φυσικήν της κατάστασιν, καὶ θέλετε ἰδεῖ, ὅτι βλαστοὶ καὶ φύλα καὶ ῥίζαι καὶ καρποὶ χάνουσι τὴν ζωηρότητά των, τὸ φυσικὸν μέγεθος, τὴν καλὴν ὄψιν, τὸν ἄφθονον καὶ γλυκὺν ὀπὸν, βραδύτερον δὲ ξηραίνεται καὶ ἐρημοῦται, ἐνῷ δὲ συμβαίνουσι ταῦτα τὰ ἀλλότρια ἐκφύονται, ἄτινα συναγωνιζόμενα ἀπορροφῶσι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἰκμάδος, ἥνπερ ὁ ἀμπελουργὸς κατώρθου νὰ οἰκονομήσῃ μόνον πρὸς ὄφελος τῆς ἀμπέλου. Τοῦτο ἤθελε συμβῇ τῷ ποιμένι, ἂν ἄφινε τὰ πρόβατά του ἐκτεθειμένα εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιρροίας, καὶ δὲν ἤρχετο εἰς βοήθειαν αὐτῶν, παρέχων καλὴν βοσκὴν, διὰ τὸν χειμῶνα συλλέγων χόρτον καὶ ἐγκλείων αὐτὰ εἰς θερμὸν τόπον πρὸς διαχείμασιν, προφυλάττων ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ προστατεύων αὐτὰ κατὰ τῶν λύκων καὶ ἄλλων σαρκοβόρων ζώων.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάγωμεν λίαν μακρὰν ἵνα εὕρωμεν τὸν ἀγῶνα, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος. Ἂς ῥίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ θέλομεν παρατηρήσει ὅτι ἐν αὐτῇ οὐδὲν ἄλλο λαμβάνει χώραν, ἢ πάλη δεινὴ καὶ ἀμείλικτος, ὑπὸ διαφόρους ποικιλωτάτας μορφάς. Ἡ πάλη αὕτη ὑπάρχει ἐν καιρῷ πολέμων καὶ ἐπαναστάσεων, καὶ ἐν καιρῷ βαθυτάτης εἰρήνης μόνον ἔχει διαφόρους ὄψεις. Οἱ Εὐρωπαῖοι εὑρίσκοντες στενὸν, ἢ φανταζόμενοι ἐξηντλημένον τὸν τόπον ἢ πράγματι εὑρίσκοντες αὐτὸν τοιοῦτον, μεταναστεύουσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἔνθα ὑπάρχει ἄπειρος ἔκτασις χωρῶν πλουσίων, εὐφόρων, μηκέτι ἐκμεταλλευθεισῶν, ἵνα εὐχερέστερον ἀποκτήσωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Οἱ ἐρυθρόδερμοι κάτοικοι αὐτῆς ἀμύνονται κατὰ τῶν νεηλύδων, οὓς θεωροῦσι σφετεριστὰς τῆς χώρας των. Οὕτω δὲ προέκυψε πολυχρόνιος ἀγὼν, ὅστις ἀπέληξε μὲ τὴν ἐξόντωσιν τούτων, ἥτις δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ γείνῃ ὁλοσχερής. Ἦτο φυσικὸν νὰ ὑποκύψωσιν οἱ αὐτόχθονες Ἰνδοὶ, οἵτινες ἦσαν κακῶς παρεσκευασμένοι διὰ τὸν ἀπροσδόκητον τοῦτον ἀγῶνα. Οὔτοι οὐδέποτε ἐκαλλιέργησαν σῶμα καὶ διάνοιαν ἢ τόσον μόνον ὅσον ἀπῄτει ἡ ἐκπλήρωσις ὀλίγων φυσικῶν ἀναγκῶν, ἐνῷ οἱ Εὐρωπαῖοι ἦλθον φέροντες ὅπλα τεχνητὰ καὶ διανοητικὰ, ἅτινα ἀπέκτησαν ἐν διαστήματι πολλῶν αἰώνων, καλλιεργοῦντες τὸν νοῦν. Ὅπως πανταχοῦ ἐν τῇ φύσει, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ὁ ἀγὼν ἔλαβεν ἔκβασιν εὐνοϊκὴν διὰ τὸν ἰσχυρότερον καὶ μᾶλλον πεπροικισμένον μὲ τὰς ἀναγκαίας πρὸς τὸν ἀγῶνα ἰδιότητας. Ἡ πνευματικὴ ὑπεροχὴ τοῦ Εὐρωπαίου κατίσχυσε τῆς σωματικῆς ῥώμης καὶ τοῦ ἀγρίου χαρακτῆρος τοῦ Ἰνδοῦ οὕτως, ὥστε ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἔν τε τῇ Ἀμερικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ διηνεκῶς ἐλαττοῦται, οἱ Εὐρωπαῖοι πολλαπλασιάζονται, ἐνῷ οἱ αὐτόχθονες θέλουσιν ἐκλείψει κατὰ μικρόν.

Ἐὰν ῥίψωμεν ἐπιπόλαιον μόνον βλέμμα εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀνευρίσκομεν ἀμέσως τὸν ἀγῶνα, ὅστις ἐν κλαγγῇ ὅπλων ἢ τοὐναντίον σιωπηλῶς διεξάγεται μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, τῶν πόλεων, τῶν κοινοτήτων καὶ ἀτόμων, ἐκεῖνος μὲν κατὰ καιροὺς καὶ διάφορα χρονικὰ διαστήματα, οὗτος δὲ ἀδιακόπως καὶ παντοτεινῶς. Οἱ πόλεμοι τείνουσιν καὶ εἰς τὸ νὰ περιποιήσωσιν εἰς τὸ ἓν τῶν ἀντιπάλων μερῶν ἄφθονα μέσα πρὸς εὐημερίαν ἐν γένει, οἷον ἔκτασιν χώρας, χρήματα κτλ. καὶ διαφόρους ἄλλας ὠφελείας, οἵτινες ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς ὑπεροχῆς, ἣν λαμβάνει ὁ νικητής.

Ἕκαστον ἔθνος προσπαθεῖ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν βιομηχανίαν του, νὰ ἐκτείνῃ τὸ ἐμπόριόν του, νὰ φέρῃ εἰς θέσιν εὐάρεστον τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸν ὑπόγειον καὶ ἐπίγειον πλοῦτον, κτλ. οὐ μόνον ἵνα ἐπαρκῇ εἰς τὰς ἰδίας ἀνάγκας, ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατὸν, ἀλλὰ καὶ ἵνα δυνηθῇ ἐπιτυχῶς νὰ συναγωνισθῇ πρὸς ὅμορα καὶ μακρυνὰ ἔθνη, ἵνα δυνηθῇ ὑπερέχων νὰ καταλάβῃ τὰς ἀγορὰς τῶν ἄλλων, παραγκωνίσῃ αὐτὰ καὶ καρπωθῇ τὰς ὑπαρχούσας ὠφελείας. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα· διότι ὅπως πᾶν φυτὸν ἢ ζῶον συναγωνίζεται πρὸς τὰ ὁμοειδῆ του, κατέχοντα ἢ νεμόμενα τὸν αὐτὸν τόπον, οὕτω πᾶς βιομήχανος, ἔμπορος, διδάσκαλος, ἰατρὸς, δικηγόρος ζῇ τρόπον τινὰ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ μετὰ τῶν ὁμοτέχνων, οἵτινες πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον ἀποβλέποντες, πρώτιστον πάντων τείνουσιν εἰς τὸ νὰ ἀποστερήσωσιν ἢ ἐλαττώσωσιν τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως τῶν καλουμένων συναδέλφων. Τὸ *κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει*, εἶναι δυστυχῶς λίαν ὀρθὸν, ἀλλὰ καὶ ἀναπόφευκτος συνέπεια τοῦ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνος. Ἐννοεῖται δὲ εὐκόλως, ὅτι ὁ κότος οὗτος εἶναι τόσῳ χολωδέστερος, ὁ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγὼν τόσῳ ζωηρότερος καὶ ἐμπαθέστερος μεταξὺ τῶν ὁμοτέχνων, ὅσον οἱ μὲν συναγωνιζόμενοι εἶναι πολυαριθμότεροι, τὸ δὲ πεδίον τοῦ συναγωνισμοῦ ἧττον εὐρὺ, καὶ τὰ ἐντεῦθεν ἀπορρέοντα κέρδη, ἤτοι πρὸς τὸ ζῆν μέσα, ἧττον ἄφθονα. Ἐν τῷ συναγωνισμῷ τούτῳ ὁ πλείονας καὶ καλλιτέρας ἰδιότητας κεκτημένος ὑπερέχει τοὺς ἄλλους, ὁ δὲ μειονεκτῶν, ἢ ἄγει βίον μέτριον ἢ ὑποχωρεῖ ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ζητῶν νὰ ὑπερισχύσῃ ἐν ἄλλῃ κοινωνίᾳ, ἢ πόλει, ἔνθα οὐ συναγωνιζόμενοι μειονεκτοῦσιν αὐτοῦ.

Ὅσον παράδοξος καὶ καταστρεπτικὸς καὶ ἂν φαίνηται ἐκ πρώτης ὄψεως ὁ φυσικὸς νόμος οὗτος, οὐχ ἧττον ὑπάρχει ἀναμφισβητήτως πανταχοῦ τῆς γῆς, ὅπου ὑπάρχει ζωὴ, προσέτι δὲ εἶναι λίαν εὐεργετικὸς καὶ δι' ἄλλους λόγους, καὶ διότι οὗτος εἶναι ἡ αἰτία ἕνεκα τῆς ὁποίας τελειοποιοῦνται ζῶα καὶ φυτικαὶ ἄνθρωποι, καὶ δι' ἣν ἐγεννήθη ἡ θαυμασία ποικιλία καὶ τὸ κάλλος τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου. Ὁ πολιτισμὸς ἡμῶν, καὶ ἡ πελωρία ἀνάπτυξις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἔσχεν ὡς ἐλατήριον τὴν ἐργασίαν, πρὸς ἣν ὠθεῖ ἀκαταπαύστως, τὸν ἄνθρωπον ὁ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγών. Ὅτι τὰ ὀργανικὰ ὄντα ἐπολλαπλασιάσθησαν κατὰ εἴδη καὶ γενη, καὶ ἐξωραΐσθησαν, τοῦτο ἀποδεικνύουσιν αἱ διάφοροι φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, καὶ τόσον τοῦτο εἶναι βέβαιον, ὥστε ὁ περίφημος Ἑλβετὸς φυσιοδίφης *Agassiy*, ὁ νεωστὶ ἀποθανὼν ἐν Ἀμερικῇ, ἵνα ἐξηγήσῃ τὸ γεγονὸς τοῦτο παρεδέχθη, ὅτι ὁ θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ὀργανικὸν κόσμον οὐχὶ διὰ μιᾶς, ἀλλ' εἰς διαφόρους χρονικὰς ἐποχὰς, καταστρέφων εἰς τὴν προηγηθεῖσαν, φέρων δὲ εἰς φῶς ἄλλην νέαν δημιουργίαν, πολλῷ τελειοτέραν τῆς προτέρας, καὶ ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ δημιουργίᾳ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον. Ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τοῦ θεωρεῖν τὸν ὀργανικὸν κόσμον δὲν εἶναι ὀρθὸς, ἀπέδειξαν οἱ τὰ ἐναντία φρονοῦντες. Ὅτι ὁ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγὼν τελειοποιεῖ ζῶα καὶ φυτὰ εἶναι εὐνόητον· διότι οὗτος διεγείρει τὰ συναγωνιζόμενα ὄντα εἰς ἐργασίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν αὐτῶν δυνάμεων, ἐνισχύει τὰ ὄργανα αὐτῶν καὶ καθιστᾷ ἁρμόδια πρὸς τὸν σκοπὸν, ἵν τὸ φυτὸν ἢ ζῶον ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ ἐπιδιώκει. Ἄνευ

ἐργασίας οὔτε ἰσχὺς, οὔτε τελειότης οὔτε κάλλος ὑπάρχει. Αἱ οὕτως ἀποκτηθεῖσαι ἰδιότητες μεταδίδονται εἰς τοὺς ἀπογόνους, παρ' οἷς προάγονται ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνι. Ἐνῷ δὲ οἱ ὀργανισμοὶ οἱ ἀμοιροῦντες τῶν ἀναγκαίων συνθηκῶν πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀτόμου καὶ διαιώνισιν τοῦ εἴδους ἀπόλλυνται ἐν τῇ πάλῃ, οἱ τέλειοι γενόμενοι καὶ ἐκείνων ὑπερέχοντες οὐ μόνον διατηροῦνται ἐν τῇ ζωῇ, ἀλλὰ καὶ γεννῶσιν ἀπογόνους, εἰς οὓς μεταδίδουσι κλη ονομικῶς τὰς ἀποκτηθείσας ἰδιότητας. Ὅ,τι ἐποιουν οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιᾶται, καὶ οἱ ἐρυθρόδερμοι τῆς Ἀμερικῆς νῦν, φονεύοντες τὰ ἀσθενῆ βρέφη, ἀνατρέφοντες δε μετὰ προσοχῆς τὰ εὔρωστα, ἵνα περιποιήσωσι τῇ πατρίδι γενναίους στρατιώτας καὶ ῥωμαλαίους ἀπογόνους, τοῦθ' αὐτὸ ποιεῖ ἡ φύσις ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀσκόπως, ἀλλὰ πολλῷ βραδύτερον καὶ γενικῶς πανταχοῦ ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων. Ὁ ἄνθρωπος, τὸ τελειότερον τῶν σπονδυλωτῶν ζώων, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀκαταμάχητον ἐπήρειαν τοῦ νόμου τούτου διὸ καὶ τὰ ἔθνη ἅτινα συνηγωνίσθησαν ζωηρῶς. ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐτελειοποιήθησαν μᾶλλον τῶν ἄλλων. Ἂν Ἄγγλοι, Γάλλοι Γερμανοὶ καὶ ἄλλοι λαοὶ τῆς ἐποχῆς μας βαίνουσι πρὸ τῶν ἄλλων λαῶν ἐν τῷ πολιτισμῷ, τοῦτο ὀφείλουσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ἐν ᾧ ἀνέπτυξαν τὰς διανοητικάς των δυνάμεις.

Ἐνταῦθα ἂς ἐπιτραπῇ νὰ ἀναφέρωμεν, ὅτι ἂν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος περιεσώθη ἐν τῷ μέσῳ τοσούτων ἀλλοφύλων, πολιτισμένων ἢ βαρβάρων ἐθνῶν, ἅτινα ἐδούλωσαν αὐτὸ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς, τοῦτο προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι, ἂν καὶ τὸ ἀείποτε ὀλιγάριθμον καὶ διχονοοῦν Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπέκυψεν εἰς τὸν ὄγκον τῶν ἔξωθεν ἐλθόντων κατακτητῶν, εἶχεν ὅμως διανοητικὰς ἰδιότητας ὑπερτέρας ἐκείνων, αὗται δὲ μόναι διέπουσαι αὐτὸ ἀπὸ τῶν τρικυμιῶν, αἵτινες κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ἐκ τῆς ἱστορίας γνωστὸν, ἠπείλησαν ἀπειράκις τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ. Τὰς ἰδιότητας ταύτας ἀπέκτησε τὸ ἔθνος ἡμῶν ἐν μακροχρονίῳ ἀγῶνι, συναγωνιζόμενον πρὸς ξένας φυλὰς καὶ πρὸς ἑαυτὸ, δηλ. αἱ διάφοροι πόλεις πρὸς ἀλλήλας, ἐν πολέμοις, ἐν ἀγῶσιν ὀλυμπιακοῖς, ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, τέχναις καὶ ἐπιστήμαις. Ἡ ἁρμονικὴ ἄσκησις τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοὸς ἐγέννησε τὰς ἰδιότητας ἐκείνας εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν αἵτινες κατέστησαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀθάνατον. Τὰς ἰδιότητας ἐκείνας ἐκληροδότησε τὸ ἔθνος εἰς τοὺς ἀπογόνους του, ἂν δὲ αὗται ἢ τινες κάπως ἠλαττώθησαν ἢ ἐστρεβλώθησαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς μακρᾶς δουλείας, εἶναι ἡμέτερον ἔργον νὰ φέρωμεν αὐτὰς εἰς τὸ περικλεὲς ἐκεῖνο ὕψος. Ἄσκησις λοιπὸν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοὸς, ἐργασία καὶ γράμματα εἶναι τὰ μόνα τελειοποιοῦντα, τοῦτο εἶναι νόμος φυσικὸς, ὅτι δὲ ἀπαιτεῖται βαθμός τις ὑγείας καὶ σωματικῆς ῥώμης ὡς βάσις πρὸς καλλιέργειαν τοῦ νοὸς, τοῦτο γνωρίζουσιν οἱ φίλοι ἀναγνῶσται. Γ. Δ.

Ο ΚΟΜΗΣ ΑΛΑΡΚΟΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Εἰς τὰ πέριξ τῆς Τολέδης ἔκειτο τὸ φρούριον τοῦ Κόμητος Ἀλάρκου.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου μηνὸς τοῦ ἔτους 1474, κατὰ μίαν τῶν δροσερῶν ἐκείνων νυκτῶν, ἃς ὁ Θεὸς παραχωρεῖ τῇ Ἱσπανίᾳ, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν καταθλιπτικῶν θερμοτήτων τῆς ἡμέρας, ἡ κυρία τοῦ φρουρίου αἴθουσα παρίστα τὸ θελκτικώτερον καὶ συγκινητικώτερον θέαμα ὅπερ δυνατὸν νὰ φαντασθῆτε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῶν ἐμφυλίων πολέμων, καθ' ἣν πάντα τὰ φρούρια παρίστων τὴν θέαν πολιορκουμένων πύργων καὶ ἐσήμων ἐνδιαιτημάτων.

Ἐπὶ τοῦ μεγάλου τῆς αἰθούσης θρονίου, ἀνὴρ τεσσαρακοντούτης, ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ εὐγενοῦς καλλονῆς, ὁ κόμης Ἀλάρκος, ἐπήδα ἐπὶ τῶν γονάτων του μικρὰν ξανθὴν ἑπταετῆ ἢ ὀκταετῆ κόρην, ἥτις φοβουμένη μήπως τὴν ἀφίσωσι νὰ καταπέσῃ ἔσυρε τὸν κόμητα ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ γένυος.

Ἦτον ἡ Λαυρεντία, ἡ κόρη τοῦ κόμητος Ἀλάρκου. Πρὸ τῶν ποδῶν δὲ τοῦ κόμητος ἐγονατισμένη ἐπὶ προσκεφάλου, τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας, ἐστηριζομένας ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ συζύγου αὐτῆς, καὶ ἐρωτικῶς προσβλέπουσα αὐτὸν ἵστατο ἡ νεαρὰ κόμησσα.

Ἡ σελήνη ἐφώτιζεν ἡρέμα τὸ θελκτικὸν τοῦτο θέαμα. Αἱ λεμονέιαι καὶ πορτοκαλέαι ἐξέπεμπον τὴν ἡδεῖαν αὐτῶν εὐωδίαν, τὰ δὲ πτηνὰ ἐφαίνοντο ᾄδοντα τὰ ἡδύτερα αὐτῶν ᾄσματα ὅπως καλλύνωσιν τὴν ἐν τῷ πύργῳ καὶ τῇ οἰκιακῇ ἑστίᾳ ἐπάνοδον τοῦ κόμητος.

Ἐπὶ δέκα ὁκτὼ ἔτη, ὁ κόμης Ἀλάρκος ἐπολέμει ὑπὲρ τοῦ Ερρίκου *IV*. βασιλέως τῆς Καστιλλίας καὶ ὁποίους πολέμους! πολέμους ἀδελφοκτόνους! Ἡ Ἀραγὼν κατὰ τῆς Καστιλλίας! ὁ Λέων κατὰ τῆς Ναβάρρας! μάχας πόλεων πρὸς πόλεις, χωρίων πρὸς χωρία, φρουρίων πρὸς φρούρια.

Ὁ κόμης ἐν ἑνὶ λόγῳ, παρέστη εἰς ἁπάσας ἐκείνας τὰς μάχας προξενηθείσας ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης πολιτικῆς πάλης ἥτις παρεσκεύασε τὴν βασιλείαν τοῦ Φερδινάνδου καὶ Ἰσαβέλλης τῆς Καθολικῆς.

Πρὸ δεκαετίας νυμφευμένος διέβλεπε κατὰ μακρὰ διαστήματα τὴν κόμησαν σύζυγον αὐτοῦ.

Τὴν ἐλάτρευε καὶ ἦτο ἀξία τῆς λατρείας ἐκείνης. Οὐδεμία τῶν εὐγενῶν τῆς Καστιλλίας νεανίδων ἦτο καλλιτέρα καὶ μᾶλλον αὐτῆς ὡραία.

Ἐλάτρευε τὸν κόμητα, ὅστις ἦτο κατὰ πάντα ἄξιος τῆς λατρείας τῆς κομήσσης. Οὐδὲν τῶν ἀνδρείων τῆς ἱπποτικῆς Ἱσπανίας τέκνων ἦτο ὡραιότερον, ἀνδρειότερον καὶ γενναιότερον αὐτοῦ.

Ἡ ἐπάνοδος λοιπὸν αὐτοῦ ἦτο ἀληθὴς ἑορτὴ, καὶ ὡς πρὸ ὀλίγου εἴπομεν, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἐφαίνοντο πανηγυρίζοντες αὐτὴν.

Ἐν τούτοις τὸ μέτωπον τοῦ κόμητος ἦτον ἔμφροντι καὶ μολονότι ἐπήδα ἐπὶ τῶν γονάτων του τὸ τέκνον αὐτοῦ, κατεδείκνυετο ὅτι ἡ κίνησις αὕτη ἦτο μηχανικὴ, ἡ δὲ σκέψις αὐτοῦ ἀλλαχοῦ περιεπλανᾶτο. Πράγματι, οὔτε αἱ γαλήνιοι τῆς σελήνης λάμψεις, οὔτε αἱ εὐωδίαι τῶν ἀνθέων, οὔτε τὰ ᾄσματα τῶν πτηνῶν, οὔτε αἱ θωπεῖαι τῆς μικρᾶς κόρης, οὔτε τὰ μακρὰ καὶ τρυφερὰ τῆς προσφιλοῦς συζύγου βλέμματα κατώρθουν νὰ ἀποσπάσωσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ ζοφεροῦ ῥεμβασμοῦ ἐφ' ὃν ἦτο βεβυθισμένος καθ' ἣν ὥραν ἄρχεται ἡ παροῦσα διήγησις.

Δίς ἡ κόμησσα ἐξήτασεν αὐτόν· ἀλλ' ὡς πᾶσαν ἀπάντησιν, ἔσεισε βραδέως τὴν κεφαλὴν, παρετήρησε τὴν σελήνην, καὶ ἐπανέλαβε τὴν ἄφωνον καὶ ἀπελπιστικὴν αὐτοῦ θέσιν.

« Τὸ τέκνον τοῦτο σᾶς ἐνοχλεῖ ἀναμφιβόλως, κύριε εἶπεν, ἡσύχως ἡ κόμησσα προσπαθοῦσα νὰ ἀποσπάσῃ τὴν Λωρεντίαν ἐκ τῶν βραχιόνων τοῦ πατρός της.

— Ἡ Λωρεντία νὰ μὲ ἐνοχλῇ! ἀνέκραξε ζωηρῶς ὁ κόμης ἀναπηδῶν ἔτι μᾶλλον τὸ τέκνον, καὶ φιλῶν αὐτὸ καθ' ἑκάστην φορὰν καθ' ἣν ἤθελε φιάσει εἰς τὰ χείλη του. Σὺ, νὰ μὲ ἐνοχλῇς, προσφιλῆ ἄγγελε ἐξηκολούθησε πιέζων φιλοστόργως τὸ

τέκνον ἐπὶ τοῦ στήθους του. Σύ! μόνη μου χαρά, μόνη μου εὐτυχία μετὰ τὴν μητέρα σου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ! ἢ μᾶλλον μετὰ τῆς μητρός σου, διότι δὲν σᾶς διακρίνω ἐν τῷ ἔρωτί μου, καὶ ἐὰν ἔχανον τὴν μίαν, μοὶ φαίνεται ὅτι θέλω ἀπολέσει καὶ τὴν ἄλλην. »

Ἐφρικίασε προφέρων τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, καὶ σύρων πρὸς ἑαυτὸν τὴν κόμησσαν, τὴν ἐνηγκαλίσθη περιπαθῶς. Ἔπειτα παρατηρῶν ἐναλλὰξ τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ τὸ τέκνον του μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμούς, ἀνέκραζεν:

« Κατηραμένος ὅστις ἤθελεν ἐπιχειρήσῃ νὰ μᾶς ἀποχωρήσῃ! »

Ἡ κόμησσα ἔφριξε!

« Ἡροσιλῆ μου, εἶπε, διατί λαλεῖς περὶ ἀποχωρισμοῦ καθ' ἣν ὥραν συνηνώθημεν; »

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτερινῆς σιγῆς ἠκούσθησαν ἐν τῷ ἀέρι ὡς ἦχοι βαρβίτου, οἱ γλυκεῖς καὶ καθαροὶ φθόγγοι παιδός.

Εἰ καὶ οὐδεὶς λόγος τοῦ ἄσματος τοῦ νεαροῦ μουσικοῦ ἠκούετο, ὁ ἦχος ἦτο τοσοῦτον μελαγχολικὸς ὥστε ὠμοίαζε πρὸς τὰς τελευταίας πνοὰς ψυχῆς ἀγωνιώσης. Τοιαύτην τοὐλάχιστον ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἡ μουσικὴ αὕτη ἐπὶ τοῦ κόμητος καὶ τῆς κομήσσης.

Ἡ δὲ Λαυρεντία, ἐκφεύγουσα τάχιστα ἐκ τῶν βραχιόνων τοῦ πατρός της, ἔτρεξεν εἰς τὸ παράθυραν, καὶ κλίνουσα, μὲ κίνδυνον νὰ καταπέσῃ ἐν τῷ κήπῳ, ἐζήτει ἁπλήστως τὸν ἀοιδὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Παρετήρησεν αὐτὸν εἰς τὸ φρέγγος τῆς σελήνης, ἐγονατισμένον πρὸ καστανέας τῆς ὁδοῦ, ἔχοντα τὰς χεῖρας πρὸς τὰ παράθυρα τοῦ φρουρίου ἐκταμένας, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐν ἱκετευτικῇ στάσει.

« Ἄ! τὸν δυστυχῆ μικρόν! ἀνέκραξεν ἡ Λαυρεντία.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ἡ κόμησσα στρεφομένη πρὸς τὴν κόρην της καὶ βαδίζουσα πρὸς αὐτήν.

— Ἴδε, μῆτερ, εἶπεν ἡ παῖς δεικνύουσα διὰ τῆς χειρὸς τὸν μικρὸν ἐπαίτην, μικρόν τινα ὡς τὴν χιόνα λευκὸν, τοσοῦτον κεκοπιασμένον ὥστε ἔρριψε τὴν κιθάραν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ καταπέσῃ, ἐὰν δὲν βοηθήσητε αὐτόν »

Τῳόντι, ὁ μικρὸς ᾠδὸς, εἰ καὶ καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς κοπώσεως καὶ ἀπηυδηκὼς ὑπὸ τῆς πείνης, ἐστηρίχθη πρὸς στιγμὴν ἐπὶ τῆς καστανέας, ἀλλὰ κατενικήθη καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

« Μῆτερ! μῆτερ! ἀνέκραζεν ἡ Λαυρεντία οἰμώζουσα· Ἔπεσε! »

Ὁ κόμης, συγκινηθεὶς ὑπὸ τῆς λύπης τῆς κόρης του, ἐκάλεσεν ὑπηρέτριαν ἣν ἐξαπέστειλε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ παιδός.

Οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἂς ἀναμνησθῶσι τῶν μικρῶν ἐκείνων ἐπαιτῶν τοῦ Μουρίλλου, καὶ θὰ ἐννοήσωσι τὴν συγκίνησιν ὑφ' ἧς κατελείφθησαν τὰ τρία εἰρημένα πρόσωπα, βλέποντα εἰσερχόμενον ὠχρὸν ὡς τὴν χιόνα, ὡς εἶπεν ἡ Λαυρεντία, ἰσχνὸν, κατειλημμένον ὑπὸ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ πυρετοῦ, μικρὸν παῖδα δωδεκαετῆ, ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ὁποίου ἡ πεῖνα ἦτο γεγραμμένη κεραλαιώδεσι γράμμασι.

Μολονότι ἡ μικρὰ κόρη δὲν ἐγίνωσκε ἐντελῶς νὰ ἀναγινώσκῃ, ἐννόησεν ἐκ πρώτης ὄψεως τοὺς ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν παρειῶν τοῦ παιδὸς χαρακτῆρας.

« Θὰ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης » εἶπεν ἐκείνη κλαίουσα· ὁ κόμης διέταξε νὰ φέρωσι πινάκιον πλῆρες καρπῶν καὶ πλακούντων.

« Φάγε » εἶπεν εἰς τὸν μικρὸν ἐπαίτην.

Ἀλλὰ τὸ παιδίον, εἴτε διότι δὲν ἐτόλμα νὰ φάγῃ ἐνώπιον οὕτως εὐγενῶν ἀτόμων, εἴτε διότι δὲν ἐκτᾶτο τῆς ἀρκετῆς δυνάμεως νὰ προχωρήσῃ μέχρι τῆς τραπέζης ἐφ' ἧς ἔθεσαν τὸ πινάκιον, τὸ ψιδίον, λέγομεν, δὲν ἐκινήθη· ἐταπείνωσε δὲ μόνον τὴν κεραλὴν ἐυθριοῦν.

« Μῆτερ, ἰδὲ λοιπὸν πόσον κομψὸς εἶναι, ὁ πτωχὸς μικρὸς, εἶπεν ἡ Λαυρεντία βλέπουσα τὴν χρωματισθεῖσαν τοῦ παιδὸς ὄψιν. Διατί δὲν θέλεις νὰ φάγῃς; τῷ εἶπε.

— Δὲν τολμᾷ, εἶπεν ἡ μήτηρ λαμβάνουσα τὸ πινάκιον.

Ὁ κόμης ἠγέρθη, ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς συζύγου του τὸ πινάκιον, τὸ ἔδωκεν εἰς τὴν Λαυρεντίαν λέγων εἰς τὸν παῖδα.

« Ἡ κόρη μου θὰ σὲ ὑπηρετήσῃ. Ὑπηρέτησον, αὐτὸν Λαυρεντία, προσέθηκεν· εἶναι ἐπίσης εὐγενὴς ὡς ἡμεῖς. Πρὸ τοῦ Θεοῦ, ἡ πενία εἶναι εὐγενεστέρα τοῦ πλούτου!

— Πῶς καλεῖσαι; τὸν ἠρώτησεν ἡ Λαυρεντία.

— Λαζαρίλλος, ἀπεκρίθη ὁ μικρὸς ἐπαίτης.

— Δέν ἔφαγες λοιπὸν σήμερον; ἐξηκολούθησεν ἡ κόρη τοῦ κόμητος.

— Δὲν ἔφαγα ἀπὸ χθές, σινιόρα! ἀπεκρίθη ὁ Λαζαρίλλος.

— Ἀπὸ χθές! ἐπανέλαβεν ἐκπεπληγμένως ἡ παῖς· δὲν τρώγεις λοιπὸν καθ' ἑκάστην; . . . »

Ὁ Λαζαρίλλος διὰ πᾶσαν ἀπάντησιν ἐμειδίασεν· ἀλλὰ τί μειδίαμα! τὸ μειδίαμα τῆς μελαγχολίας, ἐὰν ἡ μελαγχολία ἐμειδία.

Ἀφοῦ ἔλαβε διακριτικῶς κεράσια τινα καὶ πλακοῦντα, διεσχυρίσθη ὅτι ἐχόρτασεν, ἀλλ' ἡ παῖς τὸν ἠνάγκασεν οὕτως ἐπιχαρίτως νὰ ἐξακολουθήσῃ ὥστε ἐκεῖνος ἤρξατο τρώγων, καὶ μετὰ τέταρτον ὥρας τὰ κεράσια καὶ οἱ πλακοῦντες ὡς ἐκ θαύματος ἠφανίσθησαν.

Διηγήθη ἀφελῶς καὶ μετὰ ἀρκούσης φαιδρότητος τὴν μικρὰν τοῦ ἐπαίτου αὐτοῦ ἱστορίαν. Ἐγεννήθη εἰς πτωχὸν προάστειον τῆς Σαλαμάγγας. Ἡ μήτηρ του μείνασα ἄνευ πόρων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, τῷ ἔδωκε *maravedis* (1) τινα, τὰ ἠσπάσθη εἰς τὸ μέτωπον, καὶ τῷ ηὐχήθη καλὴν ἐπιτυχίαν.

Δὲν ἐδύνατο βεβαίως νὰ πορευθῇ μακρὰν ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ μὲ τινα *maravedis* ἐν τῷ θυλακίῳ· εἰς μοναχὸς τῷ ἠλάττωσε τὰ χρήματα αὐτοῦ ζητῶν αὐτῷ τὰ δύο τρίτα τῆς μικρᾶς του περιουσίας, ὡς ἀμοιβὴν τεσσάρων μαθημάτων τῆς κιθάρας.

Καὶ τοῦ τελευταίου λεπτοῦ δαπανηθέντος, ὁ Λαζαρίλλος εἰς μάτην ἔκρουσε τὴν κιθάραν αὐτοῦ ὑπὸ τοὺς ἀπειραρίθμους ἐξώστας τῆς εὐγενοῦς τῆς Τολλέδης πόλεως· οὔτε ὀβολὸς ἔπεσεν, καὶ τὸ δυστυχὲς παιδίον, ἀπηλπισμένον, ἔμελλε βεβαίως νὰ ἀποθάνῃ τῆς πείνης ὅταν εἶδε λάμπον φῶς τι διὰ τῶν παραθύρων τοῦ φρουρίου τοῦ κόμητος.

Ἐννοεῖται βεβαίως πόσον τὸ καταπληκτικὸν τῆς δυστυχίας τοῦ παιδὸς δρᾶμα συνεκίνησε τὴν μικρὰν κόρην.

« Τώρα ἀφοῦ ἔφαγες, δυστυχῆ μικρὲ, εἶπεν, κάθισε καὶ ἀναπαυθητι πρὸς στιγμήν »

Ἀλλ' ὁ Λαζαρίλλος, ὡς ἐὰν ἤθελεν ἀμέσως νὰ ἀποτίσῃ τὴν φιλοξενίαν, ἣν ἔδωκαν αὐτῷ, ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ στήθους του τὴν κιθάραν του, καὶ κρούων μετὰ λεπτότητος τὰς χορδὰς τοῦ ὀργάνου του, εἶπε:

« Θὰ σᾶς ψάλλω τὰ ἐνδιαφέροντα συμβάντα τοῦ ἀγαθοῦ κόμητος Ἀλάρκου. »

Ὁ κόμης Ἀλάρκος ἐρρικίασε καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέλη ἀκούων τοὺς λόγους ἐκείνους. Εἴπομεν ἀμέσως ὅτι οἱ ἁπλοῖ οὗτοι λόγοι ἠδύναντο νὰ κάμωσι ἄνδρα ἀνδρειότερον αὐτοῦ νὰ φρικιάσῃ ἐὰν ὑπῆρχέ τις τοιοῦτος ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἱσπανίας. Ἀλλ' ἵνα ἐννοήσωσι τὴν θλιβερὰν συγκίνησιν ὑφ' ἧς κατελήφθη,

(1) Ἡ νομισματικὴ μονὰς εἰς Ἱσπανίαν, ἀξίζουσα δύο περίπου λεπτά.

ἂς μᾶς ἐπιτρέψωσι νὰ εἴπωμεν ἐν ὀλίγαις λέξεσι τὸ αἴτιον τοῦ ζωφεροῦ ῥεμβασμοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ φωνὴ τοῦ Λαζαρίλλου ἀνῆλθεν μέχρι τῆς μεγάλης τοῦ φρουρίου αἰθούσης.

Ὁ Ἑρρῖκος *IV*, βασιλεὺς τῆς Καστιλλίας, ἐπικαλούμενος ὁ Ἀνίσχυρος, ἀφοῦ διεζεύχθη τὴν σύζυγόν του καὶ ἠκύρωσε τὸν γάμον του, ἐνυμφεύθη τὴν ἡγεμονίδα τῆς Πορτογαλλίας, ἥτις, περὶ τὸ 1443, ἔτεξε θυγατέρα καλουμένην Ἰωάνναν, τέκνον εἰς ὃ ἡ δημοσία φήμη ἀπέδιδεν ὡς πατέρα τὸν Βερτράνδον δὲ λὰ Γουέβα εὐνοούμενον τοῦ βασιλέως, τοῦθ' ὅπερ ἐγένετο αἰτία νὰ κληθῇ ἡ μικρὰ Ἰωάννα διὰ τοῦ ἐπωνυμίου τοῦ Βελτρανέγια. Λοιπὸν, ἐκ τῆς δυνατῆς καὶ πιθανῆς ταύτης μοιχείας, ἀλλ' ἁπλῶς ὑποτιθεμένης, ἐγεννήθησαν ὅλοι οἱ ἐμφύλιοι ἐκεῖνοι πόλεμοι ὧν μετά τινα ἔτη ὁ Φερδινάνδος καὶ Ἰσαβέλλα ἡ Καθολικὴ ἔμελλον νὰ συλλέξωσι τοὺς αἱματηροὺς καρπούς.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἄρχεται ἡ ἱστορία αὕτη, ὁ βασιλεὺς Ἑρρῖκος *IV* ἐζήτει εἰς πάσας τὰς τῆς Καστιλλίας γωνίας σύζυγόν τινα διὰ τὴν νέαν Ἰωάνναν, ἢ ἄλλως γαμβρὸν ἀνδρεῖον, ὅπως προβάλλῃ φραγμὸν εἰς τοὺς χειμάρρους οἵτινες κατέκλυζον αὐτὸν καὶ ἔμελλον νὰ τὸν καταπίωσιν.

Ὁ νέος κόσμος δὲν εἶχεν ἔτι ἀνακαλυφθῆ, ὁ χρυσὸς ἦτον σπάνιος, ἡ δυστυχία μεγίστη, καὶ αἱ ἀκατάπαυστοι ἐχθροπαξίαι ἐξήντλουν τὰς τελευταίας πηγὰς τοῦ θησαυροῦ, ἠναγκασμένου νὰ δανείζηται ἐπὶ ἀπιστεύτοις τόκοις παρὰ πάντων τῶν Ἰουδαίων τῆς Ἱσπανίας τὰ ἀναγκαῖα ποσὰ πρὸς ἀπότισιν τοῦ μισθοῦ τοῦ στρατοῦ.

Εἷς τῶν ἀφοσιωμένων, τῶν μᾶλλον πιστῶν, τῶν ἐντιμοτέρων καὶ ἀνδρειοτέρων ὑπερασπιστῶν τοῦ βασιλέως ἦτον ἀναντιρρήτως, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν περιφημοτέρων Ἱσπανῶν στρατηγῶν ὁ εὐγενὴς κόμης Ἀλάρκος, ὁ ἥρως τοῦ ἐπισοδείου τούτου.

Ἐκτὸς ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας του, ἣν ἐθυσίασεν ὅπως συλλέξῃ, τρέφῃ, καὶ συντηρῇ ἓν σύνταγμα, ἔθεσεν εἰς ἐνέχυρον τὰ χρυσᾶ σκεύη του, τοὺς ἀδάμαντας τῆς συζύγου του, καὶ τὸ φρούριον τῶν πατέρων του.

Ὅθεν, τὴν παραμονὴν τῆς μάχης τοῦ Ὀλμέδου, περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους 1467, ὁ βασιλεὺς, ὅστις ἐγίνωσκε πρὸ καιροῦ τὴν πίστιν του καὶ τὴν μεγίστην ἀφοσίωσίν του, ὁ βασιλεὺς προσεκάλεσεν αὐτὸν καὶ τῷ ὡμίλησεν οὕτω.

« Εὐγενὴ κόμη, εἶσθε ὁ ἀνδρειότερος τοῦ βασιλείου καὶ ὁ μᾶλλον ἀφοσιωμένος τοῦ βασιλέως ὑπήκοος. Σὲ προσεκάλεσα ὅπως σοὶ ἀπευθύνω τὰς εἰλικρινεῖς μου εὐχαριστήσεις, καὶ ὅπως σφίγξω τὴν χεῖρα σου ὡς τὴν χεῖρα τοῦ καλλιτέρου μου φίλου. »

Ὁ κόμης συνεκινήθη καὶ ἐταράχθη συνάμα ἀκούων τοὺς λόγους τούτους, νομίζων ὅτι οὐδὲν ἔπραξεν ἔτι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως του.

« Λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ βασιλεὺς, οὐχὶ μόνον εἰς τὸν ἀνδρειότερον ἀρχηγὸν τοῦ βασιλείου καὶ εἰς τὸν μᾶλλον ἀφοσιωμένον ὑπηρέτην τοῦ βασιλέως, ἀλλ' εἰς φίλον εἰλικρινῆ, πιστὸν, ἐγὼ μέλλω νὰ ἐμπιστευθῶ ὅλους τοὺς φόβους μου καὶ τὰς ἐλπίδας μου. »

Ὁ κόμης προσέκλινεν εἰς σημεῖον συγκαταθέσεως ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ πιστοῦ φίλου ὅπερ τῷ προσέφερε.

« Εἶσθε νυμφευμένος, εὐγενὴ κόμη· » ἐπανέλαβεν ὁ βασιλεὺς μετὰ λύπης.

— Μάλιστα, μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ κόμης.

— Ἡ κόμησσα θεωρεῖται ὡς μία τῶν ὡραιοτέρων νεανίδων τοῦ βασιλείου.

— Καὶ μία τῶν πιστοτέρων ὑπηκόων τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, μεγαλειότατε.

— Τὸ ἠξεύρω, εἶπεν ὁ βασιλεύς. Καὶ τὴν ἀγαπᾶτε πολύ;

— Μετὰ τὸν Θεὸν καὶ τὸν βασιλέα, ἀπεκρίθη ὁ κόμης, ἡ κόμησσα εἶναι τὸ προσφιλέστερόν μοι ἐν τῷ κόσμῳ τούτου. . . .

— Λοιπὸν, ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς μετά τινος δισταγμοῦ, δι' οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ ἠθέλετε συγκατατεθῆ νὰ χωρισθῆτε αὐτῆς;

— Δι' οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ, μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ζωηρῶς ὁ κόμης.

— Οὔτε διὰ τὸν βασιλέα σας, κόμη, εἶπε σοβαρῶς Ἑρρῖκος *IV*, οὔτε διὰ τὸν Θεόν σας;

Ὁ κόμης ἔνευσε χαμαὶ τὴν κεφαλὴν χωρὶς νὰ ἀποκριθῇ.

« Δέν ἀποκρίνεσαι; ἔκαμεν ὁ βασιλεὺς προχωρῶν κατὰ δύο βήματα.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ εὐγενὴς κόμης ἀνυψῶν ὑπερηφάνως τὴν κεφαλὴν, ἐὰν ἀνάγκη τοιαύτης θυσίας διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ μου καὶ τοῦ βασιλέως μου μοὶ ἐπαρουσιάζετο, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ μου καὶ τοῦ βασιλέως μου ἤθελον χωρισθῆ καὶ αὐτῆς τῆς συζύγου μου, μ' ὅσην φιλοστοργίαν καὶ ἂν ἔχω διὰ τὴν μητέρα τοῦ τέκνου μου.

— Λοιπὸν, εὐγενὴ κόμη, εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἄνευ τῆς ταραχῆς, μέλλω νὰ σοὶ προτείνω τὴν ἀνάγκην τοιαύτης ἀφοσιώσεως ἐν δυσὶ λέξεσι: ὁ δημόσιος θησαυρὸς κατεστράφη· τὸ Κράτος ἐξήντλησε τὰς τελευταίας του πηγάς! ἡ πεῖνα εἶναι πρὸ τῶν θυρῶν μας· οἱ στρατιῶται πάσχουσι, στενάζουσι καὶ ἀρχίζουσι νὰ γογγύζωσιν ὑψηλοφώνως. Διακόσιοι ἄνδρες ἔφυγον χθὲς εἰς τὰ ὄρη! Ἄὔριον διακόσιοι ἕτεροι θὰ τοὺς ἀκολουθήσωσι! Πρὶν τριῶν μηνῶν ἴσως ἓξ ὅλου τοῦ ἐνδόξου στρατοῦ μας θέλει ἐναπομείνει ἓν μόνον σύνταγμα! Ἓν τοιαύτῃ περιπτώσει, εὗρον οὐχὶ ἄνθρωπον, ἀλλὰ κύνα, Ἰουδαῖον, ὅστις ἐπιφορτίζεται, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ὁμοθρήσκων του, νὰ σώσῃ τὸ κράτος.

— Πῶς, μεγαλειότατε; ἠρώτησεν ὁ κόμης, ὃν ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς Ἱσπανίας βαθέως συνεκίνησε.

— Σαλομὼν Ῥεβολλέδος καλεῖται ὁ Ἰουδαῖος, ἐξηκολούθησεν ὁ βασιλεὺς, προσφέρει ὡς προῖκα εἰς τὸν ὄντινα θὰ ἦναι γαμβρός μου, τὸ ποσὸν τριακοσίων χιλιάδων δουκάτων. »

Ὁ κόμης τότε ἐννόησε ποῦ ἤθελε νὰ καταλήξῃ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐρρικίασε καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέλη.

Ὁ βασιλεὺς ἐπανέλαβε.

« Μὲ τριακοσίας χιλιάδας δουκάτων, ἐξασφαλίζω διὰ παντὸς τὴν εἰρήνην τῆς Καστιλλίας, διότι ὁποίαν ἰσχὺν θὰ προσκτήσωσι στρατιῶται καλῶς τρεφόμενοι, καλῶς ἐνδεδυμένοι, ὅταν πεινασμένοι, ἡμιθανεῖς, καταβεβλημένοι ὑπὸ κοπώσεως κάμνουσι πρὸ μηνῶν θαύματα ἀνδρείας; ὅσῳ μεγάλη καὶ ἂν εἶναι ἡ θυσία ἣν παρ' ὑμῶν ἀπαιτῶ, ἀποβλέπω εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀφοσίωσίν σας! Ἐν ὀνόματι λοιπὸν τοῦ κινδυνεύοντος βασιλείου μου σοὶ προσφέρω τὴν χεῖρα τῆς Ἡγεμονίδος Ἰωάννας, θυγατρός μου. »

Τὸ εἴπαμεν ἤδη, ὁ κόμης προέβλεπε πρὸ στιγμῆς τὴν προσβολὴν ἣν ἔμελλε νὰ τῷ καταφέρῃ ὁ βασιλεύς· ἐν τούτοις αἱ λέξεις αὗται: *σᾶς προσφέρω τὴν χεῖρα τῆς ἡγεμονίδος Ἰωάννας*, τὸν ἐπλήρωσαν ἐκπλήξεως καὶ τρόμου. Οὐδένα λόγον εὗρε νὰ τῷ ἀποκριθῇ. Ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμούς, παρετήρησεν ἀποπεπλανημένως πως τὸ ἔδαφος, ἄφωνος, ἀπολιθωμένος, ὡς ἠλίθιος, καὶ οὕτως εἰπεῖν ἄγνωστος.

Ὁ βασιλεὺς ἔκαμεν ἕτι ἓν βῆμα πρὸς αὐτὸν, τῷ ἔλαβε τὴν χεῖρα, τὴν ἔσφιγξε περιπαθῶς καὶ τῷ εἶπε:

« Δὲν ἀγνοῶ, εὐγενὴ κόμη, τὴν ἔκτασιν τῆς θυσίας ἣν ἡ σωτηρία τοῦ Κράτους σοὶ ἐπιβάλλει, ὡς ἀνταμοιβὴ αὐτῆς ἔσεται ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ βασιλείου καὶ ἡ ἀπεριόριστος φιλία τοῦ βασιλέως σου. »

Ὁ κόμης παρετήρησε τὸν βασιλέα δι' ἱκετευτικοῦ ὕφους.

« Δὲν ὑπάρχει οὐδὲν μέσον, εἶπεν, ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἡ εἰρήνη τοῦ κράτους;

— Δὲν βλέπω οὐδὲν, ἀπεκρίθη ξηρῶς ὁ βασιλεὺς, ἀφίνων ἀποτόμως τὴν χεῖρα τοῦ κόμητος.

— Δὲν ὑπάρχει, ἐξηκολούθησεν ὁ κόμης οὐδόλως φανεὶς ὅτι προσέσχε εἰς τὴν δυσαρέσκειαν τοῦ βασιλέως, εὐγενὴς τις μᾶλλον ἐμοῦ ἄξιος εἰς ὃν νὰ ἀνατεθῇ ἡ τιμὴ δι' ἧς θέλει νὰ μὲ ἐπιφορτίσῃ ἡ ὑμετέρα Μεγαλειότης;

— Ἐὰν ἐγνώριζον τινα ὅστις νὰ ἦναι ἄξιος τοῦ τίτλου ὃν σᾶς προσφέρω, εὐγενὴ κόμη, εἶπεν ὁ βασιλεὺς διὰ παροργισμένης φωνῆς, δὲν θὰ ἐξετιθέμην νὰ σᾶς ἴδω ἀπορρίπτοντα τὴν εὔνοιαν δι' ἧς σᾶς περιβάλλω.

— Ἂς μὲ συγχωρήσῃ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης, ἔκαμεν ὁ κόμης προσκλίνων ταπεινῶς· ἀλλὰ εἶχον πλειστάκις ὑποθέσεις μετὰ τοῦ Σαλομῶντος Ῥεβολλέδου, καὶ ὅσῳ ἀσπλαγχνος καὶ ἂν ἦναι ἐλπίζω νὰ τὸν φέρω διὰ διαφόρου ὁδοῦ εἰς τὸν σκοπὸν ὃν διορᾷ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης. »

Ὁ βασιλεὺς διῆλθε ταχέως τὴν αἴθουσαν, καὶ φθάσας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς θύρας, ἀνέκραξε :

— Ἂς εἰσάξωσι τὸν Σαλομῶντα Ῥεβολλέδον. »

Τότε εἰσῆλθεν ἄτομον τι ὑψηλοῦ ἀναστήματος, οὗτινος τὸ πρόσωπον εἶχε θέαν ὅλως ἰδιαιτέραν· τὸ μέτωπον ἐδείκνυε αὐτὸν εἰκοσαετῆ, τὸ δ' ὅμμα τεσσαρακοντούτη, ἡ κεφαλή του ἦτο φαλακρὰ, τὰ δὲ χείλη ἐρυθρὰ καὶ ῥαδεινά. Θὰ ἔλεγον ὅτι ἦτον ἐνσάρκωσις τοῦ χρόνου, γέρων ἅμα καὶ νέος:

« Ἰουδαῖε, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἔκθεσον τὸ σχέδιόν σου εἰς τὸν εὐγενῆ κόμητα δ' Ἀλάρκον. »

Ὁ Ἰουδαῖος ἐπανέλαβε σχεδὸν αὐτολεξεὶ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως.

« Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ κόμης, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὑποχρεοῦμαι νὰ νυμφευθῶ τὴν θυγατέρα τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, ἐὰν ἀπὸ τοῦ νῦν μέχρι τινος χρόνου ὃν θὰ ὁρίσῃ ἡ Μεγαλειότης σας, δὲν πληρώσω τὰς τριακοσίας χιλιάδας δουκάτα.

— Δέχεσαι τὴν πρότασιν τοῦ κόμητος; ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς τὸν Ἰουδαῖον.

— Δέχομαι, ἀπεκρίθη οὗτος.

— Διὰ πόσα ἔτη δύνασαι νὰ ἀνείσῃς τὸ ποσὸν τοῦτο;

— Διὰ ἑπτὰ, ἀπεκρίθη, μετὰ στιγμὴν σκέψεως, ὁ Ἰουδαῖος.

— Δέχεσθε τὸν ὅρον τοῦτον; ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς τὸν κόμητα.

— Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐπανέλαβεν ὁ κόμης, ὁρκίζομαι νὰ νυμφευθῶ τὴν κόρην τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, ἐὰν μετὰ ἑπτὰ ἔτη ἀπὸ σήμερον, τὴν αὐτὴν ἡμέραν, τὴν αὐτὴν ὥραν, ἡ Μεγαλειότης σας δὲν ἀποτίσῃ τὰς τριακοσίας χιλιάδας δουκάτα. »

(ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Βύρωνι)

Ὑπὸ Κωνσταντίνου Ζησίου.

Γνωρίζετε ὅτι, ὅπως οἱ νεώτεροι φιλόσοφοι ὁ Κάντιος καὶ ὁ Ἔγελ ἀποφαίνονται, καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι ἀληθὲς, διὰ νὰ ὑπάρξῃ αἴσθησις ἡδέως καὶ πικροῦ, ἔπρεπε νὰ προϋπάρξῃ ἤδυ καὶ πικρόν, καὶ ὅτι πρὶν ὁ ἄνθρωπος αἰσθανθῇ τὸ πράσινον χρῶμα καὶ τὴν φωνὴν τῆς ἀηδόνος, ἀμφότερα ταῦτα ὑπῆρχον ἐν τῇ φύσει καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἦτο διὰ τὴν αἴσθησιν τούτων παρεσκευασμένη· ὡσαύτως πρὶν αἰσθανθῇ ὁ ἄνθρωπος τὸ καλόν, αὐτὸ ὑπῆρχεν ἐν τῇ φύσει καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἦτο πλάσθη πρὸς τὴν αἴσθησιν αὐτοῦ· ἡ ἰδέα δῆλον ὅτι τοῦ καλοῦ ὑπῆρχεν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως λέγει ὁ Κάντιος 1) καὶ ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῇ τι καλὸν διὰ νὰ εἴπῃ, ἰδοὺ τοῦτο εἶναι καλόν, ὅπως αὐτὸ διεννοούμην.

Περὶ δὲ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ καλοῦ πολλοὶ τῶν φιλοσόφων ποικίλως ἐξεφράσθησαν· ἀλλ' οἱ πλεῖστοι, ἂς ἐπιτραπῇ ἡμῖν ἡ τολμηρὰ αὕτη ἀπόφανσις, ἢ συγχύσαντες τὸ καλὸν μὲ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀποφηνάμενοι ὅτι καλόν ἐστι τὸ χρήσιμον 1) ἢ ζητήσαντες νὰ ὁρίσωσι τὸ ἀπολύτως καλόν, 3 ἢ δοξάσαντες ὅτι τὸ καλόν ἐστιν αἰσθητόν, νοητὸν καὶ ἠθικόν, 4) ἐλανθάσθησαν· διότι, ὅτι μὲν τὸ καλὸν δὲν εἶναι τὸ χρήσιμον ἀποδεικνύει ὁ Πλάτων ἐν τῷ Ἱππίᾳ τῷ μείζονι, ὅτι δὲ ἀπόλυτον καλὸν δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν εἶναι ἀληθές, καθὼς δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν καὶ ἀπόλυτον ἀρετὴν ὡς πράγματα μὴ ὑπάρχοντα ἐν τῇ φύσει, τὸ ἐν τῇ ὁποίᾳ καλὸν ἢ ἀρετὴν ζητοῦμεν· ὅτι δὲ πάλιν τὸ νοητὸν καὶ ἠθικὸν καλὸν δὲν δύναται νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὸ κυρίως καλόν, τὸ αἰσθητόν, φανερόν· διότι τὸ μὲν προδίδει σύγχυσιν μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ δὲ νοητὸν σύγχυσιν μετὰ τοῦ ἀπολύτου ἢ καλὸν ἐκ τοῦ νοὸς προερχόμενον, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει, διότι τὸ καλὸν προέρχεται ἐκ τῶν αἰσθημάτων καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ νοός. Ὀρθὴν δὲ ὁπωσοῦν γνώμην ἀπεφήνατο ὁ Κάντιος εἰπὼν ὅτι τὸ καλὸν ὁρίσταται ἐν τῇ ἁρμονίᾳ τῶν μέσων πρὸς τὸ τέλος· καὶ ἂν ἡ ἰδέα τοῦ τέλους, τοῦ σκοποῦ, τῆς ἁρμονίας προσαρμόζεται εὐκόλως εἰς τὰ ὑπὸ τὴν παρατήρησιν ἡμῶν αἰσθητά, τότε προσαγορεύομεν τὸ θέαμα καλόν. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἡ θεωρία ἔχει τὰ σφαλερὰ, ἐπειδὴ, φαίνεται, παραδέχεται τὸ καλὸν προσβάλλον τὸν νοῦν καὶ ἑπομένως τὰς αἰσθήσεις, ἐνῷ αὐτὸ τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν καρδίαν μᾶλλον προσβάλλει.

Καλὸν λοιπὸν ἐστιν ἡ ἐντύπωσις ἡ προσγινομένη εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν προσβαλλομένην ὑπ' ἀντικειμένων, ἅτινα περιέχοντα, ὅπως λέγει ὁ Ἀρμένης 6) « ὑψηλὴν καὶ ὑπέροχον ἀλήθειαν ὑψοῦσι τὴν ψυχὴν καὶ ἱλαρύνουσιν αὐτὴν συνάμα ». Καλὸν δηλαδὴ ἐστὶν ἡ ἐν τῇ φύσει ὑπάρχουσα ἐντελὴς ἔκφρασις τῆς μορφῆς ἥτις ὑψοῖ τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς ὕλης καὶ ἐμβάλλει εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ « γλυκεῖαν τινα εὐχαρίστησιν, θυμηδίαν ὑπέρμετρον καὶ μαγευτικήν ». Ἡ κυανοπρασίνη θάλασσα, τὸ ἐκτινάσσον ἄχνην ἐφ' ἡμῶν ἐπὶ τοῦ βράχου θραυόμενον κῦμα, ἀλκυονὶς ἡμέρα κάταστρος νὺξ τοῦ Ἰανουαρίου, πεδιὰς κατάφυτος, λειμὼν περιέχων ἅπαντα τῆς Ἴριδος τὰ χρώματα, ὀφερόμενος ἄκρων ἐπ' ἀνθερίκων ὑπερήφανος ἵππος, οἱ στίχοι τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Δάντου, τοῦ Σαίξπηρ, ἡ μουσικὴ τῆς Νόρμας, τοῦ Κουρέως τῆς Σιβύλλης, τῆς Ἀφρικάνας, ὁ Ὀλύμπιος Ζεὺς τοῦ Φειδίου, ἡ ἀναδυόμενη Ἀφροδίτη τοῦ Ἀπελλοῦ, τοῦ Ῥαφαήλου ἡ Παναγία Παρθένος, ὁ Μωϋσῆς τοῦ Βουοναρότη εἶναι καλὰ, εἶναι ἐξαισίως ὡραία, ἄξια νὰ ὑψώσωσι τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ τὸν καθημερινὸν βίον, ὑπὲρ τὴν ὕλην καὶ νὰ πλησιάσωσιν αὐτὸν πρὸς τὸν θεὸν, πρὸς ὃν μόνον δυνάμεθα ἐκείνην τὴν στιγμὴν νὰ προσομιλῶμεν.

Εἶναι δὲ ἡ πρὸς τὸ καλὸν αὕτη κλίσις κοινὴ παντὶ ἀνθρώπῳ πάσης κοινωνίας, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ δι' ὅλους, ἀλλὰ διάφορος κατὰ διαφόρους τῶν κοινωνιῶν συνηθείας. Οἱ ἄγριοι 1) ἀρέσκονται εἰς τὴν κεφαλὴν κεχωσμένην ἐντὸς τοῦ στήθους, τρυποῦσι τὴν ῥῖνα καὶ τὰ χείλη 2) καὶ ἐμβάλλουσιν ἐντὸς αὐτῶν ξύλα· ὁπωσδήποτε ὅμως φαίνεται ὅτι ἀρέτκονται εἰς τὸ κάλλος, διὸ ποικίλλουσι διὰ χρωμάτων διὰ πτερῶν τὸ σῶμα των καὶ ὡς πλεῖστον ἀπὸ τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως οἱ φυσικοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι μαγεύονται. « Περιηγητὴς Εὐρωπαῖος διηγεῖται ὅτι διοικῶν στολίσκον μὲ ναύτας μαύρους ἔπλεεν εἰς ποταμόν τινα τῆς Ἀφρικῆς· ἀΐρνης ἐμβάλλει εἰς λίμνην ἀπέραντον· οἱ μαῦροι τοῦτο βλέποντες ἀνίστανται, κραυγάζουσι ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ δεικνύουσι τὴν χαρὰν των διὰ τῶν ἐκπυρσοκροτήσεων τῶν ὅπλων των » 3).

Τὸ καλὸν λοιπὸν, εἴπομεν, φύσει ἐνυπάρχει παντὶ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἓν, ὅπως Πλωτῖνος καὶ ἄλλοι φρονοῦσι. Καὶ εἴπομεν μὲν διαφορὰς τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ μεταξὺ ἀνεπτυγμένης καὶ βαρβάρου κοινωνίας. Ὡσαύτως δὲ καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχει διαφορὰ τῆς αἰσθήσεως τοῦ κάλλους. Κοινός τις ἄνθρωπος ἔλεγέ ποτε πρὸς ἐμὲ ὅτι προετίμα τὴν εἰκόνα σοροδαίμονος πρόσωπον ἔχοντος ἁγίου τινος Σπυρίδωνος ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ τοῦ κοσμοῦντος τὴν πύλην τῆς ἐνταῦθα ἐκκλησίας τῆς μεταμορφώσεως, ἐξόχως καλον ἔργον οὖσαν διασήμου ζωγράφου τοῦ Γρανακίου, ἂν δὲν ἀπατῶμαι. Κλήμης δὲ ὁ Ἀλεξανδρεὺς διηγεῖται, 4) « εἰπεῖν ποτε Νικόμαχον πρὸς ἄνθρωπον ἰδιώτην φήσαντα μὴ καλὴν αὐτῷ φανῆναι τὴν Ζεύξιδος Ἑλένην, λάβε τοὺς ἐμοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ Θεός σοι φανήσεται ». Γνωστὸν δὲ ὅτι οἱ ὑψηλοὶ ἀρέσκονται εἰς τὰς μικρὰς τὸ σῶμα γυναῖκας καὶ τἀνάπαλιν, οἱ παχεῖς εἰς τὰς ἰσχνὰς καὶ τἀνάπαλιν· οἱ κάτοικοι τῆς Ἀβυσσυνίας καὶ λοιπῶν θερμῶν κλιμάτων ἰσχνοὶ ὄντες θεωροῦσιν ὡς ὕψιστον τοῦ καλοῦ τύπον γυναῖκα δυσκίνητον καὶ παχείαν.

Διαιρεῖται δὲ ἡ ἀπόλυτος ἔννοια τοῦ καλοῦ εἰς δύο εἴδη, τὸ φυσικὸν καλὸν καὶ τὸ τεχνητὸν καλόν. Καὶ φυσικὸν μὲν καλὸν εἶναι πᾶν ἐν τῇ φύσει ὑπάρχον, ὅπερ δύναται νὰ προξενήσῃ εἰς ἡμᾶς τὰς ἐντυπώσεις, ἃς εἴπομεν ὅτι δύναται νὰ προξενήσῃ πᾶν καλόν· μία Φρύνη π. χ. λουομένη, μία ἵππος ἱπταμένη ὡς ἀληθὴς Πήγασος, ἓν ἡμιανοιγόμενον ῥόδον. Τεχνητὸν δὲ καλὸν εἶναι τὸ ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν κατὰ μίμησιν τῆς φύσεως ποιούμενον ἢ ἡ διὰ τοῦ πραγματικοῦ ἔκφρασις τοῦ ἰδανικοῦ, ὅπως λέγουσιν ἄλλοι. Πρέπει δὲ τὸ τεχνητὸν καλὸν νὰ ἔχῃ πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ φυσικοῦ, ἤτοι ὑπέροχον ἀλήθειαν, ἔκφρασιν καὶ σχέσιν καὶ ῥυθμὸν καὶ συμμετρίαν καὶ ἰδανικὸν ἀναγόμενα εἰς τὴν διὰ τοῦ πραγματικοῦ ἔκφρασιν τοῦ ἰδανικοῦ. 5) Μιμούμενον δὲ τὸ τεχνητὸν καλὸν, προσπαθεῖ νὰ ἐκλέγῃ τ[α] ἄριστα ἐκ πολλῶν καὶ ν' ἀποτελῇ ἐν τέλειον ἀνώτερον τῶν ἐν τῇ φύσει ὑπαρχόντων. Οἱ καλλιτέχναι « κάλλος ἓν ἡρμοσμένον καὶ ἄρτιον καὶ ὑγιὲς ἐξεργάζονται· καὶ οὐκ ἂν εὕροις σῶμα ἀκριβὲς ἀγάλματι ὅμοιον· ῥέγονται γὰρ αἱ τέχναι τοῦ καλλίστου. » 6) Τὴν τέχνην εἰς αὐτὴν τὴν ἐντέλειαν ἔφερον οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ὥστε ἔλεγον ὅτι οὐχὶ τεχνῖται, ἀλλ' αὐτὴ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ πολύμητις ἀνέπλαττε τὰ ἔργα. 7) Τοσοῦτον δ' ἐντελῆ τύπον τοῦ ὡραίου ἔπλασαν, ὥστε ἔλεγον « ὅσον τῶν ἀγαλμάτων οἱ καλοὶ λείπονται » 8) ὁ θαυμάσιος δὲ ἐκεῖνος Ῥωμαῖος ὁ μόνος πρωτότυπος καὶ μόνος ἔχων ἀξίαν, ὁ δοῦλος ἐκεῖνος τοῦ ἔρωτος καὶ θαυμαστὴς τοῦ κάλλους, ὁ ὑμνητὴς τῆς ἀναδυομένης Ἀφροδίτης τοῦ Ἀπελλοῦ, θαυμαζων τὴν καλλονὴν ἀγάλματός τινος ἔλεγεν ὅτι ὁ τεχνίτης εἰς αὐτὸ

formam dedit qua foemina nasci nulla potest. 9)

Τοῦτο δ' ἐγίνετο τῶν καλλιτεχνῶν ἐκλεγόντων τὰ ἄριστα τῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ὑποδειγμάτων, τὴν καλλίστην τουτέστι κόμην, τὸ κάλλιστον μέτωπον, τὴν καλλίστην ῥῖνα καὶ χεῖλη καὶ καθ' ἑξῆς· τοῦτο δὲ ἔλεγε καὶ ὁ Σωκράτης προς τὸν Παράσιον « ἐπειδὴ οὐ ῥάδιον περιτυχεῖν ἑνὶ ἀνθρώπῳ ἅπαντα ἄμεμπτον ἔχοντι ἐκ πολλῶν συναγαγόντες τὰ ἐξ ἑκάστου κάλλιστα, οὕτως ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖται φαίνεσθαι ». 10)

Διαιρεῖται δὲ τὸ τεχνητὸν καλὸν ἡ αἱ καλαὶ τέχναι κυρίως εἰς δύο, εἰς τὰς ἐν χρόνῳ ἢ πρακτικὰς καὶ εἰς τὰς ἐν χώρᾳ ἢ πλαστικάς. Καὶ ἐν χρόνῳ μὲν ἡ πρακτικαὶ εἶναι ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ὀρχηστικὴ ἐν αἷς καταλέγουσι καὶ τὴν ποίησιν, ὡς ἐκφράζουσαν τὸ ἰδανικὸν διὰ τοῦ πραγματικοῦ, οὐχὶ ὀρθῶς, ἐπειδὴ, ὡς γνωρίζετε, ἡ ποίησις διὰ τῆς ἐν αὐτῇ ἀπείρου δυνάμεως τίθεται ἐν περιωπῇ θεωρουμένη καὶ τῆς φιλοσοφίας ἀνωτέρα. Πλαστικαὶ δὲ ἢ ἐν χώρῳ εἶναι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ζωγραφία.

Καὶ ἡ μὲν μουσικὴ διὰ ῥυθμοῦ ἤτοι ἁρμονίας τῶν μέσων πρὸς τὸ τέλος, διὰ μελῳδίας, ἣν ἐκ τῶν φυσικῶν φωνῶν τῶν πτηνῶν καὶ λοιπῶν μιμεῖται, ἐκφράζει ἣ μᾶλλον πρέπει νὰ ἐκφράζῃ τὰ ἐσωτερικὰ διανοήματα, τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα. Τοιαύτη ἦτο ἡ μουσικὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐπεκράτει τὸ ἐναρμόνιον μέρος, οὐχὶ δὲ τὸ χρῶμα, τοιαύτη εἶναι ἡ νεωτέρα μουσικὴ τῶν μεγάλων τῆς τέχνης διδασκάλων· ἄλλως ἡ μουσικὴ ἡ ἐπικρατέστερον ἔχουσα τὸν χρωματισμὸν εἶναι ὡραία μὲν καὶ αὐτὴ, ἀλλ' ὡς γυνὴ θαυμασίας καλλονῆς, ἀλλὰ μὴ ἐχούσης οὐδεμίαν ἐκφραστικότητα, ὡς Ἀφροδίτη μὴ παρακολουθουμένη ὑπὸ τῶν Χαρίτων. Ταῦτα λέγονται γενικῶς διὰ πᾶσαν καλλιτεχνείαν, διὰ τὴν ὀρχηστικὴν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἧς πᾶσα κίνησις ἐσωτερικόν τι ὑπέφαινεν αἴσθημα, διὰ τὴν γλυπτικὴν, διὰ τὴν ζωγραφίαν νὰ δύναταί τις ἐν αὐταῖς διὰ τῆς καταστάσεως τῶν παρειῶν, τῶν ὀρρύων, διὰ τοῦ ἤθους τῶν χειλέων, τῶν ὀφθαλμῶν νὰ εἰσδύῃ μέχρι τῆς ψυχῆς· πρέπει δῆλον ὅτι ὁ τεχνίτης νὰ δεικνύῃ πάντα, « ὁπόσα εἰς γνώμην τείνει. » 11) Ὁ Σιλανίων κατεσκεύασε τὴν Ἰοκάστην τὴν μητέρα τοῦ Οἰδίποδος ἀπηγχονισμένην συμμίζας εἰς τὸν χαλκὸν τοῦ προσώπου ἄργυρον, « ὅπως ἐκλείποντος ἀνθρώπου καὶ μαραινομένου περιφάνειαν λάβῃ ὁ χαλκός. » 12)

Μετὰ τῆς μουσικῆς δὲ εἰς τὰς ἐν χρόνῳ τέχνας καταλέγεται καὶ ἡ ὀρχηστικὴ ὡς ἐνεργοῦσα κατὰ ῥυθμὸν καὶ μαθηματικοὺς κανόνας, καθ' οὓς ἐργάζεται καὶ ἡ μουσική· ἀλλ' ὡς μετέχουσα τῆς ὀργανικῆς φύσεως, 13) ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ ἀντιλαμβάνεται αὐτῆς οὐ μόνον διὰ τῶν ὤτων (τὸν ῥυθμὸν), ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν (τὰς κινήσεις), ἐπειδὴ ἐνεργεῖ οὐχὶ μόνον ἐν χρόνῳ ἀλλὰ καὶ ἐν χώρῳ, μετέχει καὶ τῶν ἐν χώρῳ τεχνῶν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς αὐτὰς ἀνήκει.

1) *Critique de jugement.* ἡ Γαρνιὲρ περὶ δυνάμεων τῆς ψυχῆς.
2) Ξενοφ. ἀπομνημ. Γ'. ἡ. καὶ ἰ. § 9.
3) Πλάτ. Ἱππ. μείζων.
4) Γαρνιέρ. περὶ δυνάμ. τῆς ψυχῆς. Δ', δ'. 9.
5) Ἔνθ' ἀνωτέρω.
6) Ἀρμένη. στοιχεῖα φιλοσοφ. Γ'.
7) Χρησταθ. ἐκφράσεις ἀγαλμάτων κτλ. στίχ. 206.

Οὐκ ἐγὼ κατὰ θυμὸν ὀΐομαι ὅτι μιν (Ὅμηρον) ἀνὴρ
ἐργοπόνος χάλκευσε παρ' ἐσχαρεῶνι θαάσσων,
ἀλλ' αὐτὴ πολύμητις ἀνέπλασε χερσὶν Ἀθήνη.

8) Φιλοστρ. Εἰκόνες.
9) *Oridius metam. X.*
10) Ξενοφ. Ἀπομνημονεύματα.
11) Φιλοστρ. νεωτ. προοίμιον.
12) Πλούταρχος.
13) Ῥόος· ἀρχαιολογ. § 199.

Ἐκ τῶν ἐν χώρῳ δὲ ἡ μὲν ἀρχιτεκτονικὴ ὡς ἀπαιτοῦσα καὶ αὐτὴ συμμετρίαν, μαθηματικοὺς κανόνας καὶ σχήματα σχετίζεται μετὰ τῶν ἐν χρόνῳ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ χώρῳ μόνον ἐνεργεῖ καὶ τὴν ὅρασιν παντελῶς προσβάλλει, ἀνήκει ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὰς ἐν χώρῳ τέχνας. Τίθεται δ' ἐν τῇ κατωτάτῃ βαθμίδι τῶν καλῶν τεχνῶν, ἐπειδὴ εἶναι ὑπηρετικὴ τῶν βιοτικῶν ἀναγκῶν καὶ δὲν ἐνεργεῖ ἀνεξαρτήτως χάριν τῶν ἐμπνεύσεων τῆς φαντασίας, ἀλλὰ κατὰ κανόνας. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἐκδηλώσῃ καὶ ἀτομικὰς ἐμπνεύσεις ἐξαιρέτων νοῶν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα μόνον ἔθνους· 1) αἱ παγόδαι π. χ. αἱ πυραμίδες, οἱ Ἑλληνικοὶ ναοὶ δύνανται κάλλιστα νὰ διορίσωσι τὸν χαρακτῆρα ἑκάστου τῶν ἐθνῶν τούτων, ὅπως πάλιν ὁ Δώριος καὶ Ἰώνιος ῥυθμὸς τὸν χαρακτῆρα τῶν δύο τούτων Ἑλληνικῶν φύλων. Ἡ γλυπτικὴ δὲ καὶ ζωγραφία καίτοι ἔχουσι καὶ αὐταὶ ἀνάγκην συμμετρίας καὶ κανόνων τινῶν, καθ' οὓς ἐνεργοῦσι, καθ' ὅσον μάλιστα τὴν φύσιν πλειότερον πασῶν ἀπομιμοῦνται καὶ τὴν ἐν αὐτῇ συμμετρίαν πρὸ πασῶν ν' ἀπομιμῶνται ὀφείλουσιν, ἐπειδὴ ὅμως καθ' ὅλον ἐνεργοῦσιν ἐν τῷ χώρῳ, εἶναι αἱ πλειότερον ἀνήκουσαι εἰς τὰς ἐν χώρῳ τέχνας. Ὑπερέχουσι δὲ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, δι' οὓς ἀνωτέρω εἰπομεν λόγους· τῆς γλυπτικῆς δὲ πάλιν ἀνωτέρα εἶναι ἡ ζωγραφία, ἐπειδὴ ἡ μὲν γλυπτικὴ πλέον περιωρισμένη εἶναι καὶ ἡ φαντασία αὐτῆς πολὺ ν' ἀναπτυχθῇ δὲν δύναται, ἐνῷ ἡ γραφικὴ καίτοι ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐμβαδοῦ ἐνεργεῖ μὴ ἔχοντος βάθος καὶ ὕψος, ὅμως διὰ τοῦ φωτὸς, τῆς σκιᾶς, τῆς ἀπόψεως, τοῦ χρωματισμοῦ δύναται ἐν ἑνὶ πίνακι πλεῖστα νὰ περιλάβῃ, τὰ πλησίον καὶ τὰ ἀπωτέρω νὰ παραστήσῃ καὶ αὐτὰ τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως, τὴν ἀστραπὴν, τὴν βροντὴν, τὴν κεραυνοβολίαν. 2)

Ὑποδιαιροῦνται δὲ αἱ καλαὶ τέχναι εἰς πολλὰ πάλιν ἑκάστη εἴδη. Καὶ ἡ μὲν μουσικὴ διαιρεῖται καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἐσωτερικὴν σύστασιν εἰς τὸ ἐναρμόνιον καὶ τὸ διάτονον ἢ χρῶμα ὅπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, τὴν ἁρμονίαν καὶ μελῳδίαν, ὅπως λέγουσιν οἱ νεώτεροι· ὡς πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν δὲ τροπον τῆς ἐκφράσεως εἰς φωνητικὴν καὶ εἰς ὀργανικήν· ἡ ὀργανικὴ δὲ μουσικὴ πάλιν ὑποδιαιρεῖται εἰς τὴν τῶν ἐμπνευστῶν καὶ τὴν τῶν ἐγχόρδων ὀργάνων. Ἡ δὲ ἀρχιτεκτονικὴ καθ' ὅσον μὲν ἀποβλέπει τὴν χρῆσιν διαιρεῖται εἰς ἀρχιτεκτονικὴν δημοσίων οἰκοδομημάτων καὶ ἀρχιτεκτονικὴν ἰδιωτικῶν οἰκημάτων· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ὕλην τῆς κατασκευῆς εἰς πολλὰ εἴδη, καίτοι κατασκευάζονται τὰ οἰκοδομήματα πάντοτε ἐκ σκληρᾶς ὕλης, αὐτὴ ὅμως ἔχει πολλὰς διαφορὰς καὶ ποικιλίας· οὕτως ἔχομεν οἰκοδομήματα λίθινα, οἰκοδομήματα χαλκᾷ, ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ ἐλλασμένα (θησαυροὶ Ὁμηρικοὶ, ὁ ναὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ), 3) οἰκοδομήματα ἐξ ὀπτῶν πλίνθων (Ναοὶ, ἀνάκτορα τῆς Βαβυλῶνος), ἐκ ξύλων.

Ἡ δὲ γλυπτικὴ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν εὕρεσιν διαιρεῖται εἰς τὴν πραγματοποιοῦσαν τὸ ἰδανικὸν διὰ τοῦ πραγματικοῦ, τὴν παριστῶσαν δηλαδὴ ἰδανικὰ (Ὀλύμπιος Ζεὺς, Ἀθηνᾶ, Μωϋσῆς) καὶ ἱστορικὰ πρόσωπα (ἐνθρονισμένος Ἀλέξανδρος τοῦ Λυσίππου, Σχίλλερ τοῦ Θορβάλδσεν) καὶ εἰς τὴν μιμουμένην καὶ ἀντιγράφουσαν τὰ ἐν τῇ φύσει πρόσωπα (δισκοβόλος, ἡ βοῦς τοῦ Μύρωνος ὁ ἀποξυόμενος τοῦ Λυσίππου)· ὡς πρὸς τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐξεργασίας καὶ τὴν ὕλην τοῦ κατασκευαζομένου ἔργου διαιρεῖται εἰς ἀγαλματοποιΐαν καὶ εἰς πλαστικήν· αὗται δὲ πάλιν ὑποδιαιροῦνται εἰς κυρίως ἀγαλματοποιΐαν (τῶν λιθίνων ἔργων) καὶ τορευτικὴν ἢ ἐλεφαντουργίαν καὶ εἰς χαλκοπλαστικὴν, κηροπλαστικὴν καὶ πηλοπλαστικήν. Ἡ ζωγραφία τέλος διαιρεῖται ὡς πρὸς μὲν τὴν εὕρεσιν καὶ αὐτὴ εἰς δύο, εἰς τὴν παριστῶσαν ἰδανικὰ (Ἀφροδίτη ἀναδυομένη, Ποίησις, Θρησκεία τοῦ Ῥαφαὴλ) καὶ ἱστορικὰ πρόσωπα καὶ πράξεις (Ἑλένη τοῦ Ζεύξιδος, Περσικοὶ πόλεμοι Πολυγνώτου, μυστικὸς δεῖπνος Βίντοι,) καὶ εἰς τὴν παριστῶσαν πρόσωπα καὶ πράξεις ἐκ τῆς φύσεως (Ὁλανδικαὶ Φλαμανδικαὶ γραφαί)· ἤτοι διαιρεῖται εἰς ἱστορικοὺς πίνακας καὶ χωρογραφίας· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς ἀπεργασίας εἰς ἰχνογραφίαν καὶ χρωματογραφίαν ὑποδιαιρουμένην εἰς ἁπλᾶν, ἥτις παρὰ τοῖς βαρβαροτάτοις ὑπάρχει, καὶ εἰς τὴν ἔχουσαν σκιὰν καὶ δίοψιν καὶ πάλιν εἰς ὑδατογραφίαν καὶ ἐλαιογραφίαν.

(Ἕπεται συνέχεια.

1) Ἀρμένη. φιλοσοφ. § 499.
2) *Plin. XXXV*, 19.
3) Καὶ τὸν οἶκον τὸν μέγαν ἐξύλωσε ξύλοις κεδρίνοις καὶ κατεχρύσωσε χρυσίῳ καθαρῷ καὶ ἔγλυψεν ἐπ' αὐτοῦ φοίνικας καὶ χαλαστά . . . . καὶ ἐχρύσωσε τὸν οἶκον καὶ τοὺς τοίχους καὶ τοὺς πυλῶνας καὶ τὰ ὁροφώματα καὶ τὰ θυρώματα χρυσίῳ . . . (Παραλειπ. Β', γ'. 5).

Η ΤΙΜΩΡΙΑ.

(Ἐλευθέρα μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Φ. Δ.)

(Συνέχεια ἴδε φυλλ. ΣΤ'.).

XIX

Ὅσον ὁ νεανίας ἐρθέγγετο, τοσοῦτον ὁ Κ. Δὲ Τολουμόντης ἠσθάνετο δι' αὐτὸν περισσοτέραν συμπάθειαν καὶ ὑπόληψιν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐμεγεθύνετο ἡ ἀνεξήγητος ἐκείνη ἐντύπωσις, ἣν προὐξένησεν αὐτῷ ἅπαξ θέα τῶν χαρακτηριστικῶν καὶ ὁ τόνος τῆς φωνῆς του.

— Ἄκουσον, εἶπεν αὐτῷ· εἶμαι πλούσιος, ἤδη ὑπερῆλιξ, ἄγαμος καὶ ἀποφασισμένος νὰ διαμείνω τοιοῦτος. Ἀναδρῶν διὰ μεγαλητέρας ἀκριβείας τὴν γενεὰν μοῦ οὐδένα εὑρίσκω κληρονόμον μου. Εἶμαι λοιπὸν ὁ τελευταῖος τοῦ ὀνόματός μου καθὼς καὶ τοῦ γένους μου . . . . Τούτου ἕνεκεν ἀπεράσισα νὰ σὲ υἱοθετήσω· ἔσο υἱός μου!

Προφέρων τὰς λέξεις ταύτας ἔλαβε τὰς χεῖρας τοῦ Στεράνου καὶ ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν μετὰ διαχύσεως.

Ἐμεσολάβησαν ὀλίγαι στιγμαὶ σιωπῆς, καθ' ἃς ὁ Ἱππότης παρετήρησεν, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ νεανίου ἦτο πλῆρες δακρύων.

— Κύριε Ἱππόται, ἀπεκρίνατο μετὰ συγκινήσεως καὶ διὰ φωνῆς διακοπτομένης· τῇ ἀληθείᾳ ἡ πρὸς ἐμὲ καλωσύνη σας μὲ καθιστᾶ εὐτυχῆ συνάμα καὶ ὑπερήφανον . . . Συγκινοῦμαι μέχρι τῶν μυχῶν τῆς καρδίας μου . . . Νομίζω, ὅτι ὀνειρεύομαι, ἢ ὅτι εἶμαι ὁ ἥρως μυθιστορίας τινος . . Συγχωρήσατέ μοι ἐὰν δὲν εὑρίσκω λέξεις, ὅπως ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου . . .

— Λοιπὸν δέχεσαι, δὲν ἔχει οὕτω· διέκοψε μετὰ ζωηρότητος ὁ Ἱππότης.

— Θέλω τὸ κάμει μετὰ χαρᾶς· ἀλλὰ δύναμαι χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Κ. Κόμητος; Ἐκεῖνος ὅστις ἐπεφορτίσθη μέχρι τοῦδε περὶ ἐμοῦ δύναται νὰ διαθέσῃ καὶ περὶ τοῦ μέλλοντός μου.

— Οὕτω λοιπὸν θέλεις ζητήσει τὴν ἀπόφασίν του;

— Μετὰ θεὸν θεωρῶ αὐτὸν ὡς τὸν μόνον ἐξουσιαστὴν τῆς τύχης μου.

— Ἔχει καλῶς· αὔριον θέλω λάβει συνέντευξιν μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καὶ οὐδόλως ἀμφιβάλλω, ὅτι εὐχαρίστως θέλει δώσει τὴν συγκατάθεσίν του . . . Ἀλλ' εἰπέ μοι τώρα, διατί ἡ δεσποσύνη Δὲ Κλαιρβῶ φαίνεται ὅτι σὲ μισεῖ;

— Ὦ! Κύριέ μου, πρὸ ἓξ μόνον μηνῶν μοὶ δεικνύει αὐτὴν τὴν ἔχθραν ἐν ᾧ πρότερον μὲ ὑπελήπτετο ἀρκούντως.

— Τί δὲ ἔπραξες πρὸς αὐτὴν καὶ ἀπώλεσας τὴν εὐνοιάν της;

— Μικράν τινα ἀρροσύνην συγχωρητέαν ἴσως εἰς τὴν ἡλικίαν μου. Ἡ δεσποσύνη Ἰσαβέλλα, ὡς βεβαίως θὰ παρετηρήσετε, δὲν ἔχει πλέον ἐκείνην τὴν προτέραν νεότητά της· ἐν τούτοις αὕτη ἐπιμένει νὰ δεικνύηται νέα. Ἡμέραν τινα, κατὰ τὸ γεῦμα καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν εὐγενῶν, διηγεῖτο αὕτη περί τινος συνοικεσίου ἀποφασισθέντος μεταξὺ τῆς οἰκογενείας της καί τινος Κυρίου Δὲ Βουρχεῖδου φονευθέντος τὴν παραμονὴν τῆς τελετῆς τοῦ γάμου ἐν τῷ κυνηγίῳ. Ἐγὼ εἶχον ἀκούσει ἄλλοτε φύλακά τινα αὐτόπτην διηγούμενον τὸ συμβὰν αὐτὸ, οὗτινος ἡ χρονολογία ἀνέβαινε πρὸ τριάκοντα ἑπτὰ ἐτῶν. Ἡ δεσποσύνη ἠθέλησε νὰ καταβιβάσῃ αὐτὴν, ἐν ᾧ ἐγὼ ὑπεστήριζον τὴν ἀλήθειαν βασιζόμενος εἰς τοὺς λόγους τοῦ φύλακος. Πάντες δὲ τότε μειδιῶντες ἔστρεψαν τὰ βλέμματα πρὸς τὴν δεσποσύνην. Ὀλίγον δ' ὕστερον ἐνόησα καὶ ἐγὼ, ὅτι ἡ χρονολογία αὕτη *τῶν τριάκοντα ἑπτὰ ἐτῶν*, ἔθηγεν ἀρκούντως τὴν πολύτιμον ἡλικίαν τῆς νεαζούσης ταύτης γυναικὸς, καὶ ὅτι ἔπραξα σφάλμα μέγιστον θελήσας νὰ ἐκφράσω τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ Κ. Τολουμόντης ἐγέλασεν ὑπερβολικῶς ἀκούων ταῦτα.

— Τί δὲ ἔπραξας εἰς τὸν Γάσπαρην Δὲ Βέφρον;

— Οὐδέν· πάντοτε προσεπάθησα νὰ ἦμαι πρὸς αὐτὸν ἀρεστός· οὐδόλως δὲ δικαιολογοῦνται τὰ δυσμενῆ αἰσθήματα, ἅτινα δεικνύει πρὸς ἐμὲ, καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστὰ καὶ εἰς τὸν Κ. Κόμητα, ὅστις μὲ συνεβούλευσεν, ὅπως μὴ δίδω προσοχήν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἀδελφόν του, ὃν ἐπίσης ἠρέθισε κατ' ἐμοῦ, οὐδόλως φροντίζω, διότι εἶναι εἰσέτι παιδίον, τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰσῆλθεν ὡς δόκιμος εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Οὐβέρτου.

— Παρετήρησα δὲ ὅτι ἡ δεσποσύνη Ματθίλδη εἶναι μακρὰν τοῦ νὰ συμφωνῇ πρὸς τὰ αἰσθήματα τῆς δεσποσύνης Δὲ Κλαιρβώ.

— Ἡ δεσποσύνη Ματθίλδη εἶναι ὅσον καλὴ τοσοῦτον καὶ δικαία, ἀπήντησεν ἁπλῶς ὁ Στέφανος.

Εἶτα δὲ ὡς ἐὰν ἐστενοχώρησεν αὐτὸν ἡ ἐρώτησις αὕτη ἔσπευσε νὰ ἀλλάξῃ τὴν συνδιάλεξιν, προσθέσας:

— Ἑπομένως ὅσον καλῶς καὶ ἂν πράττῃ τις εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν, ἀδύνατον εἶναι νὰ εὐχαριστήσῃ ἅπαντας· τὸ οὐσιῶδες εἶναι νὰ πράττωμεν συμφώνως μὲ τὰ καθήκοντα καὶ τὴν συνείδησιν ἡμῶν.

Ἐν ᾧ ὁ νέος ὡμίλει, ὁ Ἱππότης στρέφων τυχαίως τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἔβριψε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ οἰκίσκου τοῦ Χριστοφόρου.

— Ἀναμφιβόλως, εἶπε, δὲν ἠπατώμην· δὲν ἦτον, ὡς ἔλεγες, ἡ ἀντανάκλασις τῆς σελήνης . . . Ἰδοὺ αὐτὴ ἐξηφανίσθη ὑπὸ παχεῖαν νεφέλην, ἀλλ' ἐν τούτοις, ἰδέ . . . πόσον φῶς ἐξέρχεται ἐκ τῆς ὀπῆς ἐκείνης, ἥτις εἶναι πλησίον τῆς θύρας. Βεβαίως ὁ δυστυχὴς αὐτὸς δὲν κοιμᾶται· ἀλλ' εἰς τοιαύτην ὥραν . . .

— Τῷ ὄντι ἠπατώμην, ὑπέλαβεν ὁ Στέφανος, ἔχετε δίκαιον· φαίνεται ὅτι εἶναι ἔξυπνος ἀκόμη. Θέλετε νὰ ὑπάγωμεν ἕως ἐκεῖ; Ἴσως ὁ τάλας εἶναι ἀσθενής.

— Ἂς ὑπάγωμεν, προσέθεσεν ὁ Ῥιχάρδος ἀνιστάμενος.

XX

Ἀμφότεροι διηυθύνθησαν πρὸς τὸ οἴκημα τοῦ ἀρχαίου τούτου ὑπηρέτου τοῦ Βαρώνου Οὐενκεσλάου Δὲ Ῥουγεθιέρου.

Εἰς μικρὰν δὲ ἀπόστασιν ἐκ τοῦ ῥηθέντος μέρους ὁ Ἱππότης ἐδείχθη τρόπον τινα μετανοημένος, καὶ στρέφων πρὸς τὸν νεανίαν, εἶπεν αὐτῷ:

— Ἴσως, φίλε μου, δυνηθῶ νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ κελλίον του, καὶ οὐδόλως παράξενον νὰ ἐπιτύχω αὐτὸν ἡσυχώτερον παρ' ὅτι ἦτο πρὸ ὀλίγων ὡρῶν· ὥστε, σκέπτομαι, ὅτι ἡ παρουσία σου πιθανὸν νὰ προξενήσῃ εἰς αὐτὸν ἀνησυχίαν τινα. Ἀπομακρύνθητι λοιπὸν ὀλίγα βήματα καὶ πάραυτα θέλω ἐπανέλθει.

Εἰς ταῦτα ὁ νέος ὠπισθοχώρησεν οὐδὲν ἀπαντήσας· φθάσας δὲ μέχρι μεγάλης τινος ἐλάτης ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ ὀγκώδους κορμοῦ αὐτῆς, ἀναμένων μετ' ἄκρας ὑπομονῆς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ἱππότου. Οὗτος δὲ ἐπλησίασεν ἡρέμα παρὰ τῇ ὀπῇ δι' ἧς ὑπέφωσκεν ἡ ἀντανάκλασις τοῦ φωτὸς, ἀλλ' ἐξεπλάγη σφόδρα ἰδὼν ὅτι ὁ Χριστόφορος δὲν ἦτο μόνος.

Πράγματι, ἄνθρωπός τις ἐκάθητο πλησίον τοῦ ἄφρονος, ἐν ᾧ ὀλίγαι σχίδακες καίουσαι ἐν τῷ μέσῳ διέδιδον ἀμυδρὰν λάμψιν.

Ἀμφότεροι ὅμως ἔστρεφον ἑαυτοὺς πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, ὥστε καθίστατο ἀδύνατον εἰς τὸν Ἱππότην νὰ διακρίνῃ τοὺς χαρακτῆρας ἐκείνου, ὅστις εἰς τοιαύτην ὥραν ἐσυντρόφευε τὸν μέθυσον.

Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς συνδιαλέξεως ἠδυνάτει ἐπίσης νὰ ἀντιληφθῇ, διότι ἡ φωνὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ ἀνάρθρως καὶ συγκεχυμένως. Ἡ περιέργεια λοιπὸν τοῦ πολυπράγμονος περιηγητοῦ ἔφθασεν εἰς τὸν ὕπατον βαθμόν.

Αἴφνης ὁ σύντροφος τοῦ Χριστοφόρου στρέφων, ὅπως λάβῃ ποτήριον οἴνου, ὅπερ ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔδειξεν εἰς τὸν ἀνυπόμονον παρατηρητὴν πρόσωπον, ὅπερ ἔκαμεν αὐτὸν νὰ ἀνασκιρτήσῃ ἐπὶ τῆς θέσεώς του.

— Ὦ! ὦ! ἐψιθύρισεν, ἐκεῖνος ἐδῶ! εἰς τοιαύτην ὥραν, ἐνῷ μάλιστα εὑρίσκομαι ἐγὼ εἰς τὸν πύργον . . . Παράδοξος σύμπτωσις!

Ἐστάθη ἐπ' ὀλίγον σκεπτόμενος . . . εἶτα δὲ, ὡς ἐὰν ἐσχημάτισεν ἰδέαν τινα, ἔδραμε πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ὁ Στέφανος περιέμενε:

— Φίλε μου, εἶπε πρὸς αὐτὸν, ὁ Χριστόφορος πραγματικῶς εὑρίσκεται ἔξυπνος, καὶ μοὶ φαίνεται ἐντελῶς ἥσυχος· ἴσως ἡ παροῦσα στιγμὴ εἶναι κατάλληλος, ὅπως λάβω μερικὰς πληροφορίας λίαν ἀναγκαιούσας μοι. Ὕπαγε λοιπὸν νὰ κοιμηθῇς, διότι εἰς τὴν ἡλικίαν σου ὁ ὕπνος εἶναι τόσον ὠφέλιμος . . .

Ὁ Στέφανος ἠθέλησε νὰ ἀντιλέξῃ, ἀλλὰ τὸ βλέμμα τοῦ Ἱππότου ἦτο τοιοῦτον, ὥστε οἱ πάντες ἄνευ ἀντιρρήσεως ἐπείθοντο.

Ἐνῷ λοιπὸν ὁ νεανίας ἀπεσύρετο ὁ περιηγητὴς διενοεῖτο:

— Ἔπραξα καλῶς ἀπομακρύνων αὐτόν . . . ἡ βοήθειά του δὲν μοὶ εἶναι τόσον ἀναγκαία, μάλιστα ἡ παρουσία του ἴσως ἤθελεν εἶσθαι ἐμπόδιον· ἐὰν δ' ἀφ' ἑτέρου πρόκειται νὰ διατρέξω κίνδυνον, ὦ! τότε κάλλιον ἐγὼ μόνος.

Ταῦτα διανοούμενος ἐπανῆλθε παρὰ τῇ καλύβῃ βραδέσι καὶ ἡσύχοις βήμασι.

Ῥίπτων δ' ἐκ νέου τὰ βλέμματα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἐσωτερικὸν ἐδυνήθη νὰ ἐξετάσῃ ἀνέτως ἐκεῖνον, οὗτινος μόνον ἡ θέα ἐξέπληξεν αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτον. Οὐδεμία πλέον ἀμφιβολία . . . Ἦτο ὁ ξενοδόχος τοῦ *Λευκοῦ ἵππου*, Ἑβραῖος Στόφφελ, ὅστις μάλιστα ταύτην τὴν φορὰν προὔφερε τὸ ὄνομά του.

XXI

Ἐὰν ἐπὶ στιγμὴν ὁ περιηγητὴς ἐδίσταζε νὰ παραδεχθῇ ὅτι δηλαδὴ ἀληθῶς ἦτο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅπερ ἐξῆλθεν τῶν χειλέων τοῦ Στόφφελ, ἡ ἀμφιβολία του αὕτη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ.

Ὁ Χριστόφορος Δαρμὲς, σύρων τὸ κάθισμα αὐτοῦ μέχρι τῆς

ὀπῆς δι' ἧς ὁ Ἱππότης παρετήρει, ἔλεγε πρὸς τὸν καθήμενον παρὰ τῇ πυρᾷ Στόφρελ:

— Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι αὐτὸς ὁ Τολουμόντης ἔρχεται ἐνταῦθα δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν, σοὶ λέγω, ὅτι σὺ δὲν δύνασαι νὰ βασισθῇς εἰς ἐμέ... Ἀλλὰ δὲν πιστεύω τίποτε... Ὦ! εἶναι πολὺς καιρὸς... ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσῃ πρὸ χρόνων.

— Ἀνόητε! ὑπέλαβεν ὁ Γερμανὸς, σοὶ εἶπον, ὅτι δὲν ἦτον ἐδῶ εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα, ἑπομένως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ. Εἶμαι βέβαιος, σοὶ λέγω καὶ πάλιν, ὅτι θὰ ἀνακατώσῃ τὸ πρᾶγμα, τὸ ἐνόησα δὲ χθὲς τὸ ἑσπέρας, ἡ δὲ ἐπίσκεψις, τὴν ὁποίαν, μοὶ λέγεις, ὅτι σοῦ ἔκαμε σήμερον, εἶναι δι' ἐμὲ μεγαλητέρα ἀπόδειξις.

— Ἔστω, θὰ γίνῃ ὅ,τι θέλει ὁ καλὸς θεός,.. ἂς μὲ κρεμάσουν, ἐὰν θέλουν.

— Καταλαμβάνω ὅτι σὺ ἐκτιμᾷς τὴν ζωήν σου διὰ πολὺ ὀλίγον πρᾶγμα· ἀλλὰ δὲν εἶναι τὸ ἴδιον καὶ δι' ἐμέ... ἐγὼ θέλω νὰ ζήσω, καταλαμβάνεις;

Εἰς ταύτας τὰς λέξεις τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοφόρου, τὸ ὁποῖον ἐφώτιζον αἱ ἀκτῖνες τῆς πυρᾶς, ἔλαβε τὴν ἀγρίαν ἐκείνην ἔκφρασιν τοῦ μανιώδους, ὅστις ὁρμᾷ ἀκαθέκτως κατὰ βράχων ἢ κατὰ πετρῶν.

Δι' ἑνὸς ἅλματος εὑρέθη πλησίον τοῦ Στόφρελ, ἐφ' οὗ ἔμελλε νὰ ἐπιτεθῇ, ὅτε οὗτος, μικρὸν ὀπισθοχωρῶν, προέτεινεν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἄφρονος τὰ δύο στόμια διπλοῦ τινος πυροβόλου.

Ἐπὶ τῇ θέᾳ ταύτῃ ὁ μανιώδης ἔντρομος ἀπεσύρθη μέχρι τοῦ τοίχου.

— Ἄ! σὺ θέλεις νὰ μὲ φονεύσῃς, ἔλεγε μετὰ φωνῆς διακεκομένης, εἶσαι καλὸς δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα... Σοὶ λέγω ὅμως, ὅτι ἐγὼ ἀγαπῶ τὸν Ἱππότην... κακὸν νὰ τοῦ κάμω! μὴ γένοιτο! ὄχι! Μ' ἐμεταχειρίσθη πάντοτε μὲ καλὸν τρόπον, καὶ δὲν φοβοῦμαι τίποτε ἐκ μέρους του... Ἂς μὲ κρεμάσουν, ἂς μὲ κρεμάσουν, τόσῳ τὸ καλλίτερον.

— Ἔλα δά, ἂς τελειώσωμεν, ὑπέλαβεν ὁ ξενοδόχος· βλέπω ὅτι ἀφ' οὗ ἐπὶ μίαν ὥραν ἐφάνης φρόνιμος, τώρα πάλιν σοῦ ἦλθεν ἡ τρέλλα. Ἔπρεπεν ἀπόψε νὰ σοῦ σπάσω τὸ κρανίον... ἀλλὰ γνωρίζεις ὅτι κατὰ βάθος σὲ ἀγαπῶ... Λάβε.

Ταῦτα δὲ λέγων ἔσυρεν ἐκ τοῦ στήθους του μικράν τινα φιάλην ἣν προσέφερε τῷ μεθύσῳ, ὅστις λαβὼν καὶ ἀποφράξας αὐτὴν, ἀπερρόφησε μεθ' ἡδονῆς τὸ ἐμπεριεχόμενον· μεθ' ὃ ὁ ξενοδόχος λαμβάνων τὸν πῖλον καὶ τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἡτοιμάζετο, ὅπως ἀναχωρήσῃ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥιχάρδος ἔσπευσε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ὀπὴν, ἥτις ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ γίνῃ αὐτόπτης μάρτυς τῆς περιέργου ταύτης σκηνῆς. Διερχόμενος δὲ παρὰ τὴν γωνίαν τοῦ τείχους, εἶδε τὸν Στόφρελ ἐξελθόντα τοῦ οἰκίσκου καὶ διευθυνόμενον πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ χωρίου. Τοῦτου δὲ ἐξαφανισθέντος, ὁ Ἱππότης ἔστρεψε πάλιν τὸ βῆμα πρὸς τὴν καλύβην τοῦ ἄφρονος, σκεπτόμενος νὰ ἔλθῃ εἰς δευτέραν συνέντευξιν μετ' αὐτοῦ, ὅπως ἐπιτύχῃ σαφῆ τινα ἐξομολόγησιν. Ἐνόησεν ὅμως, ὅτι ὤφειλε νὰ ἐγκαταλείψῃ ἐς ἄλλοτε τὸ σχέδιον αὐτὸ, ἐπειδὴ τὰ πάντα ἤδη διεδέχθη νεκρὰ σιγὴ, μόνον δὲ αἱ κραυγαὶ τῶν νυκτερίδων καὶ ὁ μουρμουρισμὸς τῶν σειομένων φύλλων ἐβέσποζον τῆς νυκτερινῆς ταύτης ἐρημίας.

Ἐπανερχόμενος δὲ τῷ ἐφάνη ὅτι εἶδε τὴν λάμψιν φωτὸς, ἐξερχομένην ἐκ τῶν θυρίδων τοῦ πύργου· παρατηρῶν ὅμως μετὰ προσοχῆς οὐδὲν εἶδεν, ὅπερ ἀπέδωκεν εἰς ἀπάτην τινα τῆς ὁράσεως.

— Δὲν ἀπώλεσα εἰς μάτην τὰς ὥρας μου, διενοεῖτο πορευόμενος εἰς τὸν πύργον. Εἶναι ἤδη βεβαιότατον ὅτι οἱ δύο οὗτοι ἐνέχονται εἰς τὸν θάνατον τοῦ Οὐενκεσλάου, οὗ ἕνεκεν ὁ ξενοδόχος φοβεῖται τὰς ἐκ μέρους μου ἀνακαλύψεις καὶ ἐπιθυμεῖ τὴν ἐξόντωσίν μου... Εὐχαριστῶ τὴν θείαν Πρόνοιαν, ἥτις μὲ ἐπεσκίασε μέχρι τοῦδε, καὶ ἐλπίζω, ὅτι αὖτη θέλει μοὶ εἶσθαι ἀρωγὸς εἰς τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον, κατανοῶ ἤδη καλῶς, μοὶ ἀνέθηκε νὰ φέρω εἰς πέρας.

XXII

Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ὁ ὕπνος ἀπέφευγε τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἐπὶ τοσοῦτον τὰ συμβάντα τῆς χθὲς καὶ προχθὲς ἡμέρας κατεῖχον ἁπάσας αὐτοῦ τὰς αἰσθήσεις. Πολλάκις συνέβησαν αὐτῷ κατὰ τὰς περιηγήσεις του πολλὰ καὶ ποικίλα ἀπροσδόκητα συμβεβηκότα· πολλάκις ἀνέγνωσε πλείστας ἀνεκδότους καὶ παραδόξους ἱστορίας· ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ ἔβλεπε διενεργούμενον προ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, ὑπερέβαινε πάντα ταῦτα.

« Ἠρχόμην διενοεῖτο, ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν ἀθωότητι, ὅπως ἐπισκεφθῶ παλαιόν μου φίλον· αἴφνης καθ' ὁδὸν πληροφοροῦμαι τὸν θάνατόν του, βλέπω ἀφ' ἑτέρου τὰς ἡμέρας μου ἐπαπειλουμένας, καὶ ἤδη εὑρίσκομαι ἐπὶ τὰ ἴχνη ἀνακαλύψεων, αἵτινες μὲ κάμνουσι νὰ προαισθάνωμαι σκευωρίας ἐγκληματικὰς, καὶ νὰ προβλέπω τὸ αἱματῶδες δρᾶμα...

Ἡ ῥοδοδάκτυλος Ἠὼς μόλις ἐχρύσου διὰ τῶν πρώτων αὐτῆς ἀκτίνων τὰ ὕψη τῶν ὀρέων, ὅτε ὁ ἥρως ἡμῶν καταλιπὼν τὴν κλίνην αὐτοῦ κατέβη εἰς τὸν κῆπον διὰ τῆς ἐξόδου, ἣν ἔδειξεν αὐτῷ τὴν προτεραίαν ὁ Στέφανος. Ἀλλὰ πρὸς μεγάλην του ἔκπληξιν εἶδεν ἐρχομένους πρὸς αὐτὸν τὸν νέον προστατευόμενον τοῦ κόμητος συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς Νευκύ.

Ὁ ἱερεὺς ἦτο μεγαλοπρεπὴς γέρων, ἑξηκοντούτης περίπου, γλυκὺς καὶ νοήμων τὴν ἔκφρασιν.

— Εἶσθε πρωϊνὸς, Κ. Ἱππότα, ἔσπευσε νὰ εἰπῇ πρὸς τὸν περιηγητήν. Φαίνεται ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε νὰ ἀναπνέητε καθαρὸν ἀέρα πρὸ τοῦ προγεύματος καθὼς ὁ Στέφανος καὶ ἐγώ... Ἡ συνάντησις αὕτη μᾶς καθιστᾷ εὐτυχεῖς.

— Παρατηρῶ, ὑπέλαβεν ὁ Ἱππότης, ὅτι ὁ κύριος κόμης προσέθετο καὶ ἑτέραν πτέρυγα εἰς τὸν πύργον, ὅπερ χθὲς μοῦ διέφυγε τὴν προσοχήν.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ ἱερεὺς, ἦτον ἀπόλυτος ἀνάγκη.

— Ὢ! Τὸ κτίριον εἶναι ἀρκούντως εὐρύχωρον.

— Εἶναι ἀληθὲς, ἀλλὰ μέρος αὐτοῦ μένει ὅλως δι' ὅλου ἀκατοίκητον· ὁ κυρίως πύργος ἐγκατελείφθη ὁλοτελῶς.

— Μὲ ἐκπλήττετε, σεβαστέ μοι πάτερ· νομίζω, ὅτι τὰ ὡραιότερα δωμάτια ἦσαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος... Δύναμαι δὲ νὰ μάθω τὴν αἰτίαν τῆς παραδόξου ταύτης ἐγκαταλείψεως;

— Κ. Ἱππότα, μὲ θέτετε εἰς μεγίστην δυσκολίαν, διότι ὁ κύριος κόμης δὲν ἀγαπᾷ νὰ γίνηται λόγος περὶ τοιούτων πραγμάτων. Ἐπειδὴ ὅμως βλέπω, ὅτι ὁμιλῶ πρὸς πρόσωπον ἀρκετὰ νοῆμον καὶ σεβαστὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ ἱερεὺς βαθέως ὑποκλίνων, δύναμαι ἀναμριβόλως νὰ διηγηθῶ τὰ παράδοξα αὐτὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα λαμβάνουσι χώραν ἐνταῦθα, καὶ ἅτινα δίδουσι τόπον εἰς μερικὰς προλήψεις καὶ φόβους, οὓς, μεθ' ὅλας μου τὰς προσπαθείας, δὲν ἠδυνήθην νὰ καταστρέψω. Τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ πύργου κατεδικάσθη εἰς γενικὴν ἀπομόνωσιν, ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῷ συμβαινόντων μυστηριωδῶν θορύβων ἐν καιρῷ νυκτὸς, καὶ ἕνεκα τῶν φαντασμάτων, τὰ ὁποῖα ἀνεφαίνοντο ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν τὸ κτίριον ἀνῆκεν εἰς τὸν Κ. Δ' Οὐϊνδελφένδον... Πραγματικῶς, κύριέ μου, συμβαίνουσι πράγματα περίεργα, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν δύναμαι νὰ ἀποδώσω παρὰ εἰς φυσικὰς αἰτίας. Ἀλλὰ ποῖαι εἶναι αὗται; Ἤθελον βεβαίως ἀναλύσει αὐτὰς πρὸ καιροῦ, ἐὰν ὁ κύριος κόμης δὲν ἠναντιοῦτο. Ὤφειλα νὰ ὑποκύψω εἰς τὴν θέλησίν του. Τοῦτο σᾶς ἐξηγεῖ τὴν αἰτίαν τῆς νέας οἰκοδομῆς, ἣν παρετηρήσατε.

— Σᾶς ὁμολογῶ, πάτερ μου, ὅτι ἐνταῦθα βαίνω ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς μεγαλητέραν ἔκπληξιν. Ἤδη ἐρωτῶ ἐμαυτὸν, ἐὰν ὀνειρεύωμαι ἢ ἐὰν εὑρίσκωμαι ἐγρηγορώς. Ὑπάρχει τι, τὸ ὁποῖον ἐπεθύμουν νὰ ἐξετάσω, ἀλλ' ἄχρι τοῦδε οὐδὲν ἠδυνήθην νὰ πληροφορηθῶ· ὅλος ὁ κόσμος δεικνύει μεγίστην ἀποστροφὴν εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Πρόκειται περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας φίλου μου Βαρώνου Δὲ Ῥουγεθιέρου. Κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κ. Δὲ Χαλεμβράϋ, ὤφειλον νὰ βασισθῶ εἰς τὰς πληροφορίας τοῦ Χριστοφόρου Δαρμέ· ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ εἰς μάτην διακινδυνεύσω τοὺς κόπους μου.

— Τὸ ἔργον πραγματικῶς εἶναι δύσκολον, ὑπέλαβεν ὁ ἱερεὺς, ἀλλ' ὅμως ἐν ἐλλείψει ἐκείνου δύναμαι νὰ σᾶς δώσω ἐγὼ ὀλίγας εἰδήσεις, ἃς αὐτὸς ὁ δυστυχὴς μοὶ μετέδωκεν!

— Ὢ! πόσον μακαρίζω ἐμαυτόν! Καταλαμβάνετε, ἄγιε πάτερ, μέχρι πόσου βαθμοῦ δύναται νὰ μ' ἐνδιαφέρῃ ὁ θάνατος τοῦ πλέον ἐπιστηθίου μου φίλου! ὅσον δὲ ἀρχαῖος καὶ ἂν ἦναι, μοὶ ἤθελεν εἶσθαι πολὺ λυπηρὸν νὰ ἐπανέλθω οἴκοι χωρὶς νὰ γνωρίζω θετικόν τι περὶ τοῦ ἀποτροπαίου αὐτοῦ συμβάντος.

— Εὐχαριστῶ θέλω σᾶς διηγηθῆ πᾶν ὅ,τι γνωρίζω, ἀλλ' ἂς ἐξακολουθήσωμεν τὸν περίπατόν μας.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙ

ΜΙΜΟΣ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ ΜΙΑΝ.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδ. ΣΤ'.

ΠΑΥΛΟΣ. Δὲν βαρύνεσαι. Ἦτο εἷς συμπολίτης μου ἐργάτης. « Κύριε Παῦλε, μοὶ λέγει, σήμερον ἀναχωρῶ διὰ τὴν πατρίδα, ὥστε, ἂν ἔχῃς νὰ μοῦ δώσῃς καμμίαν παραγγελίαν, λέγε μου ». Ἐπειδὴ δὲ σήμερον εἶμαι ὅλος ἰδέα, καὶ ἄλλη τοιαύτη ἀμέσως μοὶ ἐπῆλθε. Ναί, ἔχω νὰ σοῦ δώσω γράμματα, τῷ ἀπαντῶ. Ἀλλὰ εἰπέ μου πόθεν θὰ πηγαίνῃς; « Διὰ μέσου Βάρνης, » μοὶ ἀπήντησε. Ἐγὼ πάραυτα ἐκίνησα ἀπελπιστικῶς τὴν κεφαλήν· ὡς φαίνεται, φίλε μου, δὲν θὰ ἤκουσες ὅτι εἰς Βουλγαρίαν ἀνεφάνη μία φοβερὰ ληστρικὴ συμμορία· προχθὲς εἶχον ἐπιστολὰς διὰ τῶν ὁποίων μοὶ ἀνήγγειλαν ὅτι ἐλήστευσαν τὸ ταχυδρομεῖον καὶ ἀπείρους ὁδοιπόρους. Τὸν εἶδες, φίλε Κλέων, καὶ τὰ χάσε, ἐνῷ ἐγὼ παρ' ὀλίγον ἐπνιγόμην ἐκ τοῦ γέλωτος, τὸν ὁποῖον προσεπάθουν νὰ κρατήσω, διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῶ ψευδόμενος. « Εἶμαι πτωχὸς ἄνθρωπος, μοὶ λέγει, κύριε Παῦλε, καὶ δὲν ἔχω πολλὰ χρήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὀλίγα τὰ ὁποῖα ἔχω, θέλω νὰ τὰ ἐξασφαλίσω. » Ἐννοεῖς, φίλτατε Κλέων, ὅτι τοῦτο ἤθελον κ' ἐγώ. « Ὥστε, ἂν θέλητε, κύριε Παῦλε, μοῦ κάμνετε μίαν χάριν. » Τί χάριν θέλετε; ἀπήντησα μετὰ προθυμίας καὶ προσποιούμενος τὸν ἀνόητον. « Νὰ σᾶς ἀφήσω τὰ ὀλίγα χρήματά μου, μοὶ εἶπε, καὶ σεῖς γράφετε τὸν πατέρα σας καὶ μοῦ τὰ δίδει ἐκεῖ. » Ἀκούεις ἐκεῖ! τί λόγος! εὐχαρίστως φίλε μου. Καὶ ἂμ' ἔπος, καὶ ἂμ' ἔργον· εἰσερχόμεθα εἰς ἓν καφενεῖον, γράφω μίαν ἐπιστολὴν διὰ τὸν πατέρα μου καὶ οὕτως ἰδοὺ ἐγὼ κύριος πέντε Λουδοβικείων!

ΚΛ. Εὖγε, εὖγε, φίλε μου! σήμερον μοῦ ἐκίνησες τὸν θαυμασμόν!

Π. Τί ἐνόμιζες.

ΚΛ. Ἀπόψε λοιπὸν θὰ διέλθωμεν μίαν νύκτα ὅσον δὲν δύνασαι νὰ φαντασθῇς εὐχάριστον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ *θὰ καλοπεράσωμεν*.

Π. Ἐμπρὸς λοιπόν.

ΚΛ. Ναί, ἀλλὰ πρῶτον ἂς κλείσωμεν τοῦ τρελλοῦ αὐτοῦ σχολαστικοῦ τὴν θύραν· ποῦ ἔχει τὸ κλειδί; Πόσον φρόνιμα κάμνομεν ἡμεῖς, οἵτινες δὲν τὰς κλείομεν ποτέ! ἄ! ἰδοὺ αὐτὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἄγωμεν.

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Τὸ δωμάτιον τοῦ Παύλου ὡς ἐν τῇ πρώτῃ σκηνῇ.

(Ἡ Μαρία εἰσέρχεται μετὰ προφυλάξεως κεκαλυμμένη διὰ πυκνοῦ βέλου, παρατηρεῖ τὸ δωμάτιον μετὰ προσοχῆς καὶ εἶτα ἀποκαλύπτεται.)

ΜΑΡΙΑ. Ἰδοὺ τέλος ἔφθασα! ὦ! πόσον μεγάλη μοὶ ἐφάνη ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς οἰκίας μου ἕως ἐδῶ; Ἄχ! ἐκουράσθην. (Κάθηται παρὰ τὴν τράπεζαν καὶ στηρίζει ἐπὶ τῆς χειρὸς τὴν κεφαλήν· μικρὰ σιωπή.) Ἀλλὰ τί ἔπραξα; Πῶς ἦλθον ἐδῶ; (Σκέπτεται.) Ἄ! φρίκη, (Ἐγείρεται.) Ἂν ἔλθῃ τις καὶ μὲ εὕρῃ, ἐδῶ, τί θὰ τῷ εἴπω;... Δυστυχία μου!... ἂς ἀναχωρήσω... ἂς φύγω! (Ἑτοιμάζεται ν' ἀπέλθῃ.) Ἀλλ' ὁ Παῦλος; τί ἔγεινεν ὁ Παῦλος; Ἀφ' ὅτου δὲν τὸν εἶδον, παρῆλθον ἡμέραι, παρῆλθον ἑβδομάδες, καὶ κινδυνεύω νὰ ἀποθάνω ἐκ τῆς ἀνησυχίας. Τίς μὲ παρεκίνησε νὰ παραδώσω τὴν καρδίαν μου εἰς νέον τοιοῦτον, τόσῳ πλούσιον, τόσῳ εὐγενῆ, ἐγὼ πτωχὴ κόρη; Βεβαίως αὐτὸς μὲ ἐλησμόνησεν... Ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον. Ἔχει καρδίαν τόσον ἀγαθὴν, καὶ μὲ ἀγαπᾷ. Ὦ! ἐνθυμοῦμαι μεθ' ἡδονῆς ἀφάτου τοὺς χρυσοῦς του λόγους. Εἶμαι πλούσιος, πλουσιώτατος, Μαρία μου, μοὶ ἔλεγε· οὐδενὸς ἔχω ἀνάγκην... ὁ πατήρ μου ἔχει ἄπειρα κτήματα εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν. Λοιπὸν πῶς θὰ νυμφευθῇς ἐμὲ, φίλτατε, τὸν ἡρώτων. Σοὶ εἶπον, οὐδενὸς ἀνάγκην ἔχω, μ' ἀπήντα, δὲν θέλω, ὅπως ἄλλοι, προῖκα καὶ πλούτη· ἔχω τὰ ἰδικά μου. Ἡ μόνη ἐπιθυμία μου, ὡς καὶ τοῦ πατρός μου, εἶναι νὰ νυμφευθῶ νεάνιδα τιμίαν, ὡραίαν, πεπαιδευμένην, ὅπως σὺ, Μαρία μου... Ἦτο δὲ τόσον ὡραῖος, ὅτε ἔλεγε πάντα ταῦτα καὶ ἐξεφράζετο τόσον ἐπαγωγῶς, ὥστε ἐμοῦ τῆς ταλαίνης ἡ καρδία ἐπήδα ἐξ ἡδονῆς καὶ ἔρωτος... Ἀλλὰ τί γίνεται τώρα; καὶ δὲν ἔρχεται; (Παρατηροῦσα τὸ δωμάτιον.) Τί κατάστασις εἶναι αὐτή; Τί ἀκαθαρσία; Ὁ φίλτατός μου Παῦλος! εἶναι συνειθισμένος νὰ ὑπηρετῆται καὶ ἐδῶ δὲν ἔχει κανένα. (Ἀκούονται εἰς τὴν κλίμακα βήματα σπεύδοντα.) Τίς ἔρχεται; Θεέ μου! ἂν ἦναι ἐκεῖνος, καλῶς· ἀλλ' ἂν ἄλλος τις, ὁποία καταισχύνη! (Καλύπτει τὸ πρόσωπον καὶ κάθηται παρὰ τὴν τράπεζαν.)

ΠΑΥΛΟΣ. (Εἰσερχόμενος μετὰ βίας καὶ σπογγίζων τὸν ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἱδρῶτα, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν Μαρίαν) Ἄ! τὴν ἔπαθα!

ΜΑΡ. (περιχαρὴς) Παῦλέ μου!

Π. (κατ' ἀρχὰς ἐκπληττόμενος, ἔπειτα μετὰ περιπαθείας.) Μαρία μου! — Σὺ μᾶς ἔλειπες μόνον. —

ΜΑΡ. Τί ἔγεινες, φίλτατε; ἔχω τόσας ἡμέρας νὰ σὲ ἴδω.

Π. Ἐσκεπτόμην νὰ ἔλθω... σήμερον... ἀλλά...

ΜΑΡ. Ἀλλὰ πῶς εἶσαι κάθιδρος; τί ἔχεις; ὠχρὸς μοὶ φαίνεσαι.

Π. Ἐγώ; τίποτε. — Καὶ ποῦ νὰ ἤξευρες; — Εἶμαι κουρασμένος, καὶ τίποτε περισσότερον. Συνεφωνήσαμεν μέ τινα φίλον μου νὰ ἀναχωρήσωμεν ἐκ τοῦ καφενείου καὶ διὰ διαφόρων ὁδῶν, τὰς ὁποίας ὡρίσαμεν, νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰς στήλας διὰ

νὰ δοκιμάσωμεν ποῖος περιπατεῖ ταχύτερα. Ὡς βλέπεις, στοίχημα ἐκ τῶν συνήθων. Ἐγὼ ὅμως διὰ νὰ τῷ ἀποδείξω ὅτι εἶμαι ταχύτερος ἀπεφάσισα νὰ ἔλθω ἐδῶ, νὰ λάβω κάτι τι, τὸ ὁποῖον τῷ χρεάζεται, καὶ νὰ ἀναχωρήσω. — Ἄ! Κλέων Κλέων, μ' ἐπῆρες εἰς τὸν λαιμόν σου μὲ τὸ φλανελένιον ὑποκάμισον. — (Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ διαλόγου τούτου ὁ Παῦλος παρατηρεῖ ὑπόπτως πρὸς τὴν θύραν.)

ΜΑΡ. Ἀλλὰ τώρα βεβαίως δὲν θὰ τὸ κάμῃς, δὲν θ' ἀναχωρήσῃς τόσῳ ταχέως.

Π. — Μὲ μεγίστην μου εὐχαρίστησιν θὰ τὸ ἔκαμνα. —

Μ. Βλέπεις ἐγὼ πόσον σὲ ἀγαπῶ· ἦλθον νὰ σὲ ἰδω διακινδυνεύουσα καὶ αὐτὴν μου τὴν ὑπόληψιν.

Π. — Τί ἀνόητα ποῦ ἔκαμες! —

Μ. Ἀλλὰ δὲν μοὶ λέγεις τίποτε; δὲν μὲ ἀγαπᾷς πλέον;

Π. Ἐγώ! δὲν σὲ ἀγαπῶ ἐγώ! τί λέγεις; ἐπίστευσές ποτε τὸν Παῦλον ψεύστην;

Μ. Ὄχι, ὄχι! τὸ ὁρκίζομαι· πλὴν εἰπέ μοι τίποτε, Παῦλε.

Π. — Μὰ τί θέλει νὰ τῆς εἴπω; ἀφοῦ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν περιμένω τὸν ξενοδόχον ἢ τὸν οἰκοδεσπότην. —

Μ. Πῶς περνᾷς; τί ἔγεινες; ποῦ ἦσο;

Η. Νά τα πάλιν! καλὰ καὶ σώνει ποῦ ἤμην; — Τί νὰ τῆς εἴπω; — (ἐξακολουθῶν πάντοτε νὰ ἀκροᾶται καὶ βλέπῃ πρὸς τὴν θύραν.) Ποῦ ἤμην; ἔχεις δίκαιον. — Ἄχ! ἐκείνη ἡ θύρα! — Ἔλειπα, φίλη μου, ἀπεφάσισα μέ τινας συμφοιτητάς μου νὰ κυνηγήσωμεν. Βεβαίως θὰ μὲ συγχωρήσῃς, διότι δὲν ἤλθον νὰ σοὶ τὸ ἀναγγείλω. Εἰς τοῦτο δὲν πταίω ἐγώ. Ὅταν ἤλθον οἱ φίλοι μου νὰ μὲ παραλάβουν, ἦσαν κομματάκι *εἰς τὸ κέφι* ἠξεύρεις, τρέλαι νεανικαί. Ἔλα, Παῦλε, ἄγωμεν! ἐφώναζον. Εἰς μάτην διεμαρτυρόμην ἐπιμένων νὰ μοὶ παραχωρήσουν ἡμισείας ὥρας χρόνον, διὰ σπουδαίαν δῆθεν ἐργασίαν· ὁ σκοπός μου ἦτο νὰ ἔλθω νὰ σὲ εἰδοποιήσω, ἀλλ' αὐτοὶ ἐπέμενον καὶ οὕτως ἠναγκάσθην νὰ ἀναχωρήσω μὲ μεγίστην μου λύπην. Σήμερον μόλις ἐπανῆλθον, καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ ἔλθω νὰ σὲ ἴδω, ἀφοῦ ἤθελον τελειώσῃ μερικάς μου ἐργασίας μὲ τὸν Κλέωνα. — Καλὰ πάλιν τὰ κατάφερα! —

Μ. Ἀλλὰ διατί εἰς τοιαύτην κατάστασιν τὸ δωμάτιόν σου ρίλτατε;

Π· — Ἄ! μὰ, ἀδελφὴ, τὸ παρεξήλωσες μὲ τὰς ἐρωτήσεις. Εἰπέτε μου δὲν ὁμοιάζει ὡς ἀνακριτής. — Αὐτὸ τόσην ὥραν ἤθελον νὰ σ' εἴπω, ἀλλ' ἐφοβούμην μήπως νομίσῃς ὅτι σοὶ τὸ λέγω ἐξ ἐπίτηδες, διὰ νὰ σὲ κάμω νὰ ἀναχωρήσῃς. Βλέπεις τὸ δωμάτιόν μου εἰς τοιαύτην κατάστασιν, διότι ἀπεφάσισα νὰ μετακομισθῶ, καὶ νὰ συνοικήσω μετὰ τοῦ Κλέωνος, εἰς συνάντησιν τοῦ ὁποίου ἐπήγαινον, καθὼς σοὶ εἶπον πρὸ ὀλίγου. Ἀλλὰ δὲν ἤθελον νὰ χωρισθῶμεν τόσον γρήγορα.

Μ. Δοιπὸν δὲν μὲ ἐλησμόνησες;

Π. — Καὶ καλὸ ξημέρωμα! — Ἐγὼ νὰ σὲ λησμονήσω; δὲν ἐπίστευον ποτὲ ὅτι ἤθελες προσβάλλει τόσον καιρίως τὴν καρδίαν μου! (Τείνει τὴν χεῖρα ὅπως τὴν θωπεύσῃ.)

Μ. (μετά τινος ὀργῆς.) Παῦλε! τί εἴπομεν τοσάκις;

— Ναί, ἀλλ' ἐγὼ ἀπὸ τοιαῦτα δὲν χορταίνω· δὲν εἶμαι τῆς Πλατωνικῆς σχολῆς. —

Μ. Καιρὸς, νομίζω, ν' ἀπέλθω, ἀφοῦ σὲ εἶδον καὶ ἡσύχασα.

Π. — Αὐτὸ πρὸ τόσης ὥρας ἐπεθύμουν. — Μπά! τόσῳ γρήγορα!

Μ. Ἀλλ' ἀφοῦ ἔχεις ἐργασίαν.

Π. Ἐργασίαν! Ἐγὼ χάριν σοῦ ὅλας τὰς ἐργασίας τοῦ κόσμου ἀφίνω!

Μ. Θὰ ἔρχεσαι νὰ μὲ βλέπῃς;

Π. (χωρῶν πρὸς τὴν θύραν.) Μάλιστα! μάλιστα!

Μ. (τείνουσα τὴν χεῖρα.) Λοιπὸν, φίλτατε...

Π. Τὴν χεῖρά σου, Μαρία. (Ἀσπαζόμενος αὐτὴν ἐπὶ τῆς χειρός) — Πλούσιός ἐστιν ὁ ἐν ὀλίγοις ἀρκούμενος. —

Μ. Χαῖρε.

Π. Χαῖρε, Μαρία μου· νὰ σὲ συνοδεύσω;

Μ. Ὄχι, ὄχι, καλλίτερα νὰ ἀναχωρήσω μόνη.

ΣΚΗΝΗ Η'.

ΠΑΥΛΟΣ μόνος.

Ἄ! ἐπὶ τέλους ἔφυγεν! Ἡ πτωχή! νὰ πιστεύῃ ὅτι τὴν ἀγαπῶ μὲ τὰ σωστα μου. Ἄ! Κλέων Κλέων! Τί κατώρθωσες! Ἂν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἤρχετο κανεὶς ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἐξ' ἀπ' ἐδῶ;... Ἂς πάρω τώρα τον λαιμοδέτην ἐκείνου τοῦ διαβόλου... Ἀχ! αὐτὸς ὁ λαιμοδέτης παρ' ὀλίγον νὰ μὲ πνίξῃ σήμερον. (Ἐξάγει ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς κλίνης κιβωτίου τεμάχιον *flanélla*ς ὅμοιον τῷ πρώτῳ καὶ σπεύδει νὰ ἐξέλθῃ.) Ἄ! Ὅταν εὑρίσκωμαι εἰς τὸ δωμάτιόν μου, νομίζω ὅτι κάθημαι ἐπὶ ἀκανθῶν! (Ἀναχωρεῖ συναντώμενος ὑπὸ τῆς Μαρίας εἰσερχομένης περιφόβου.)

ΣΚΗΝΗ Θ'.

ΜΑΡΙΑ, ΠΑΥΛΟΣ.

ΜΑΡ. Ἄ! δυστυχία μου!

Π. — Δυστυχία μου εἰπὲ καλλίτερα. — Τί τρέχει; — Χωρὶς ἄλλο τώρα δὲν θὰ τὴν γλυτώσω. —

Μ. Κάποιος ἀναβαίνει τὴν κλίμακα.

Π. (ἐν ταραχῇ.) Ποῖος; τίς; τί λέγεις;

Μ. Τί νά γείνω; ἄχ! ποῦ νά κρυφθῶ;

Π. — Ἀλήθεια! τί νά γείνῃς; — Ἡ μᾶλλον τί νὰ γείνω; ἀνάθεμά σε, ὦ ἐφεύρεσις σημερινή! μὲ ἠφάνισες! — Σκεπάσου μὲ τὸ *βέλο* σου καλὰ καὶ κάθησαι ἐκεῖ πλησίον τῆς τραπέζης.

ΣΚΗΝΗ Ι'.

ΖΟΥΜΠΟΥΔΩ καὶ οἱ ἀνωτέρω.

Π. (βλέπω αὐτὴν εἰσερχομένην.) — Ἄ! νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! ἡ πλύστρα μου! κρῦμα εἰς τὸν γρόβον! Αὐτὴν θὰ τὴν πωλήσω εὐκολα. —

ΖΟΥΜ. Ὦ! Δόξα σοι ὁ Θεός! δόξα νἄχ' ὁ Κύριος, παιδάκι μου, ποῦ βρέθηκες καὶ μιὰ φορὰ στὸ σπῆτί σου. Τί ἔγεινες, γυιόκα μου, ποῦ ἦσουν τόσαις ἡμέραις; ἢ δὲ φορεῖς πλιὰ πλυμένα, ἢ πῆρες ἄλλη πλύστρα;

Π. Ἐγὼ νὰ πάρω ἄλλη πλύστρα, κυρὰ Ζουμπούλω; τί λέγεις;

Ζ. (Βλέπουσα αἴρνης τὴν Μαρίαν) Ἄ! ἔλα τώρα, ἄφησε τὰ ψέματα· τί τάχατε; τυφλὴ μὲ πῆρες; εἶμαι κομματάκι γρηὰ, ἀλλὰ ἀκόμη δὲν ἔχασα τὸ φῶς μου. Ἐπῆρες ἄλλη πλύστρα.

Π. Ἐγὼ! ἀπατᾶσαι κυρὰ Ζουμπούλω.

Ζ. Τί πατῶ καὶ ξεπατῶ! εἶναι μάλιστα καὶ νέα, καθὼς φαίνεται. Μ. — Θεέ μου! Θεέ μου! —

Ζ. Ἄ! ἔχεις δίκηο, παιδάκι μου ἐμεῖς ἡ γρηαῖς πέρασι δὲν ἔχομε. Μ. — Τί ἀκούω, Ὑψιστέ! —

Π. Μά, κυρὰ — Ζουμπούλω, πρόσεχε τί ὁμιλεῖς;

Ζ. Ἂν εἶπα καὶ κανένα λόγο παραπάνω νὰ μὲ συγχωρᾷς, παιδάκι μου· ὅταν τινὰς γηράσῃ τέτοιος γίνεται.

Η. Μπὰ δὲν πειράζει· ἀλλὰ δὲν ἔχεις δίκαιον· ἐγὼ νὰ πάρω ἄλλη πλύστρα, καὶ νὰ ἀφήσω ἐσένα! Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ! Ἔλειπα ἕνα μῆνα δι' αὐτὸ δὲν μ' εὕρησες ἐδῶ.

Ζ. Ἄ! ἄ! καὶ ποῦ ἦσουν, πουλάκι μου;

Π. Εἰς τὸ κυνῆγι μὲ ἄλλους φίλους μου.

Ζ. Εἰς τὸ κυνῆγι; καὶ ἔμεινες ἕνα μῆνα ἐκεῖ; ἐγὼ ξέρω πῶς πηγαίνει κανεὶς τὸ πρωῒ καὶ ἔρχεται τὸ βράδυ.

Π. Ναὶ, ἀλλὰ ἡμεῖς ἐμείναμεν εἰς τὰ περίχωρα· — πλὴν καιρὸς νὰ μὲ ἀφήσῃς ἥσυχον. — Βέβαια θὰ μὲ συγχωρήσῃς, διότι δὲν ἤλθα νὰ σὲ πληρώσω πρῶτον· ἔφυγα βιαστικά.

Ζ. Ἄ! δὲν πειράζει, παιδάκι μου, δὲν πειράζει. Ἀλλὰ νὰ ἔχῃς τὴν εὐχή μου, ποῦ τἀνάφερες μόνος σου. Ξέρεις, εἶμαι πτωχὴ γυναῖκα καὶ ἔχω ἀπὸ ὅλα ἀνάγκην καὶ ἀπὸ ξύλα καὶ ἀπὸ στάχτη γιὰ τὴν μπογάδα, καὶ θὰ μοῦ ἔκαμνες μεγάλη χάρι, ἂν μ' ἐπλήρωνες.

Π. Ναὶ, μάλιστα τὸ εἶχα σκοπὸν, καὶ ἐπερίμενα νὰ ἔλθῃ τὸ ἑσπέρας ὁ οἰκοκύρης νὰ μοῦ χαλάσῃ ἓν ἑκατοστάρικον, νὰ κρατήσῃ δύω ἐνοίκια, τὰ ὁποῖα τοῦ χρεωστῶ καὶ μὲ τὸ ὑπόλοιπον νὰ σὲ πληρώσω αὔριον. Ὥστε τώρα ἠμπορεῖς νὰ φύγῃς, καὶ αὔριον πρωῒ, πρωῒ, περίμενέ με.

Ζ. Ἔχε τὴν εὐχήν μου, παιδί μου, ἀλλὰ αὔριον σὲ περιμένω. (Ἐξέρχεται.

Π. — Οὔφ! ἐγλύτωσα καὶ ἀπ' αὐτήν! — Ἔλα λοιπὸν, Μαρία μου, φεῦγε γρήγορα.

Μ. Ἀνεχώρησεν; Δόξα σοι ὁ Θεός! (Ἡ Ζουμπούλω ἐπανέρχεται.)

ΠΑΥ. (δυσανασχετῶν) — Πάλιν αὐτὸς ὁ διάβολος! Ποία καταδρομὴ ἡ σημερινή. — Τί εἶναι πάλιν, κυρὰ — Ζουμπούλω;

Ζ. Εἶδες, παιδάκι μου, τύχη ποῦ τὴν εἶχα! δὲν εἶχα πάγει ἕως τὴν σκάλα, νὰ κι' ὁ νοικοκύρης ποῦ ἀνέβαινε· τώρα λοιπὸν ἢ τοῦ δίδεις καὶ σοῦ χαλᾷ τὸ ἑκατοστάρικο, ἢ, ἂν δὲν ἔχῃ, δανείζεσαι εἴκοσι δραχμάς, μὲ πληρώνεις καὶ τὸ βράδυ τοῦ τὰ δίνεις ὅλα.

Π. — Ἄχ! τί ἑκατοστάρικον μοῦ λέγεις, καὶ ποῦ νὰ τὸ εὕρω; —

Μ. Καὶ ἐγὼ τώρα τί νὰ κάμω, — Θεέ μου! Θεέ μου! ὁποία ἀφροσύνη! —

Π. Κάθησαι, κάθησαι ἐκεῖ. — Καὶ νὰ ἴδωμεν πῶς θὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις. Ἀνάθεμά σε, ὦ ἐφεύρεσις· σὺ μ' ἠφάνισας!

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

ΜΠΑΡΜΠΑΓΙΑΝΝΗΣ καὶ οἱ ἀνωτέρω.

ΜΠ. Καλ' ἡμέρα σας! τί χαμπάρια, κὺρ Παῦλο; τί ἐπάθατε σήμερον;

Π. (προσπαθῶν νὰ τὸν διακόψῃ.) Τίποτε, κύριε Ἰωάννη, τίποτε.

ΜΠ. — Δὲν περνᾶν αὐτὰ τὰ *κύριε Ἰωάννη, κύριε Ἰωάννη*, στὸ Μπαρμπαγιάννη· νὰ ἰδοῦμε ἂν θὰ θελήσῃ νὰ μᾶς τὴν παίξῃ.

Π. — Κάτι θὰ ξεσπάσῃ. —

ΜΠ. Ξέρεις, κὺρ Παῦλο, διατί ἦλθα; νὰ μὲ συγχωρᾶς ὅμως. Γνωρίζεις, παιδί μου, τὰς ἀνάγκας μου. Ἦλθα τὸ λοιπὸν νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μοῦ πληρώσῃς τὸ νοῦι· καὶ πάλιν σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρέσῃς διότι σοῦ τὰ ζητῶ, ἀλλὰ ἔχω ἀνάγκας, καθὼς ξέρεις, κὺρ Παῦλο. Ἡ ἀγορά μας ἐσταμάτησε καὶ δὲν μπορεῖς νὰ εὕρῃς πεντάρα μ' αὐταῖς ταῖς μετοχαῖς.

Π. Ἔχετε δίκαιον, κύριε Ἰωάννη, ἔχετε δίκαιον· τώρα καὶ ἐγὼ τὰ αὐτὰ ἔλεγον εἰς τὴν κυρὰ Ζουμπούλω. — Θάρρος! ἐμπρός! ἀνάγκη ὅλης τῆς *βαγαποντιᾶς*.

ΜΠ. (παρατηρῶν τὴν Μαρίαν) — Τί διάβολος νὰ ἦναι αὐτὸς πάλιν; θὰ ἦναι καμμιὰ ἀπ' ἐκείνας... Τί μὲ κόρτει! ἂς πάρω ἐγὼ τὸ νοῦι μου καὶ ἂς βγάλουν τὰ μάτια των. —

Μ. — Θεέ μου, Θεέ μου! τιμωρεῖς τὴν ἀφροσύνην μου! —

Π. — Θάρρος, ἐμπρός! — Λοιπὸν δόσατέ μου τὸ ὑπόλοιπον ἀπὸ ἓν ἑκατοντάδραχμον.

ΜΠ. (προσποιούμενος ὅτι ζητεῖ τὸ βαλάντιόν του.) — Ὦ, ὤ, ὦ! ἐπλούτησεν ὁ κύριος! ἀλλὰ μὴ θέλῃ νὰ μᾶς ἀπατήσῃ· γιὰ ἂς τὸν δοκιμάσωμεν — Κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔχω, μαζῆ μου.

Π. — Ὤχ! ἐσώθην! —

ΜΠ. (βαίνων πρὸς τὴν θύραν καὶ ψαύων τὸ θυλάκιόν του.) Δὲν πειράζει, δὲν πειράζει· τὸ βράδυ, ὅταν ἔλθω μὲ πληρώνεις.

Π. — Τὴν ἐγλυτώσαμεν! —

Ζ. Εἰπὲ τὸ λοιπὸν, παιδί μου, γιὰ μένα. Μπαρμπαγιάννη, θὰ σὲ παρακαλέσω....

ΜΑΡ. — Θεέ μου! τί ἀκούω! —

ΜΠ. Τὰ χρήματα γρήγορα, ἢ σ' ἔπνιξα, κακομοίρη!

Π. Πρόσεχε, κύριε, πρόσεχε! Μὴ μὲ προσβάλλῃς τοιουτοτρόπως!

ΜΠ. Νὰ μὴ σὲ προσβάλλω! ψεύτη, κατεργάρη!

Π. (ὀργίλως.) Μπαρμπαγιάννη!

ΜΠ. — Ἄ! τώρα ἔχομε τὸ Μπαρμπαγιάννη! — Τί εἶναι, κύριε κανονιέρη;

Π. Νὰ ἑτοιμασθῇς νὰ εὕρῃς ἐνοικιαστήν!

ΜΠ. Μωρὲ φοβέρα ποῦ μοῦ λέγει! πλήρωσέ μου πρῶτα καὶ πήγαινε στὸ διάβολο!

ΜΑΡ. — Θεέ μου! Θεέ μου, ἐκλείπουν αἱ δυνάμεις μου! — (ἔπεται τὸ τέλος).

Ο ΑΓΙΟΣ ΒΟΝΙΦΑΤΙΟΣ ΚΑΙ ΠΙΠΙΝΟΣ Ο ΜΙΚΡΟΣ.

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Γ. Βοντζίδου.

Αἱ πλεῖσται γερμανικαὶ φυλαί, αἱ ὁποῖαι ἐγκατέλιπον τὴν πατρίδα αὐτῶν καὶ ἀπῴκησαν εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ ῥωμαϊκοῦ βασιλείου, μετέβησαν ἤδη περὶ τὸ 700 ἔτος μετὰ Χ. εἰς τὸν χριστιανισμόν, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἤδη νὰ δεικνύῃ τὴν εὐεργετικὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῶν ἠθῶν αὐτῶν. Τοὐναντίον οἱ ὑπολειφθέντες ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ Γερμανίᾳ, ἀπὸ τοῦ Ῥήνου μέχρι τοῦ Ἄλβιος, ἀπὸ τῆς βορείου καὶ ἀνατολικῆς θαλάσσης μέχρι Δουνάβεως, ἔμειναν ἀκόμη πιστοὶ εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν· ναί, οὗτοι προσέφερον μάλιστα εἰς τοὺς θεοὺς αὐτῶν ὠμὰς ἀνθρωποθυσίας. Τότε ἤγειρεν ὁ θεὸς εὐσεβεῖς ἀνθρώπους πρὸς Βορρᾶν, ἐπὶ τῆς σημερινῆς νήσου Ἰρλανδίας, ὅπου ὁ χριστιανισμὸς ἤδη βαθείας ῥίζας εἶχεν, ἵνα καὶ εἰς τοὺς ἐθνικοὺς Γερμανοὺς τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας κηρύξωσιν. Οἱ τὸν τοιοῦτον ἱερὸν ἀγῶνα ἀναλαβόντες ἄνδρες ὠνομάζοντο Μισιονάριοι· συγκινεῖταί τις ἀναγινώσκων πῶς οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐγκαταλιπόντες ἁπάσας τὰς ἀναπαύσεις τοῦ βίου, ἐν μέσῳ πολεμικῶν λαῶν, ἥσυχοι καὶ εἰρηνικοί, τὸν σταυρὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἐν χερσὶν ἔχοντες, ὡδοιπόρουν διὰ τῶν γερμανικῶν δασῶν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἐσταυρωμένου ἐκήρυττον, καὶ ἕνεκα τῆς πρὸς θεὸν πίστεως τοὺς μεγαλειτέρους κινδύνους προθύμως ὑπέμενον.

Ὁ ἀξιολογώτερος μεταξὺ πάντων τῶν ἱεραποστόλων ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἦτο ὁ εὐσεβὴς ἄγγλος μοναχὸς Βίνφριδ, ὁ ὁποῖος ἕνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτοῦ ἱκανότητος περὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Γερμανῶν ἔλαβεν ἔπειτα τὸ ὄνομα Βονιφάτιος, τουτέστι *εὐεργετικός*, καὶ τὸ ἐπίσης τιμητικὸν ἐπώνυμον *Ἀπόστολος τῶν Γερμανῶν*. Ἤδη ἐκ νεότητος ἦτο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ πεπληρωμένη τοῦ διασήμου πόθου τοῦ νὰ ἐργάζηται ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου καὶ νὰ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ εἰς τοὺς ἐθνικούς. Ἐν τῇ ἐρημίᾳ τοῦ μοναστηρίου παρεσκευάζετο εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ἔργον ἔπειτα κατέλιπε τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἡγουμένου αὐτοῦ τὴν μονὴν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην ἵνα καθιερωθῇ ὑπὸ τοῦ Πάπα εἰς τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ ἔργον. Ἤδη ἠκολούθει τὸν εὐσεβῆ Βιλιβρὸδ, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἄγγλος μοναχὸς ἦτο, εἰς τὴν Φρισλανδίαν, καὶ εἰργάζετο μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τριετίαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐθνικῶν κατοίκων τῆς χώρας. Ἐντεῦθεν ἐπορεύθη εἰς τὴν Θυριγγίαν καὶ ἐκήρυξε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ θαυμασίου ἀποτελέσματος. Πανταχόθεν ἔσπευδον οἱ ἐθνικοὶ πρὸς αὐτὸν ἵνα βαπτισθῶσιν· οὗτος ἵδρυσε πολλὰ μοναστήρια καὶ ἐντὸς αὐτῶν συνέστησε σχολεῖα, ἵνα ἐντεῦθεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον διαδοθῇ ἡ παιδεία εἰς τὴν ἀπαίδευτον Γερμανίαν. Ὅτε μετὰ ταῦτα καὶ δεύτερον ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην προήγαγεν αὐτὸν ὁ Πάπας πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτοῦ ζήλου εἰς ἐπίσκοπον τῆς Γερμανίας. Ἀπὸ Ῥώμης ἐπανῆλθεν εἰς Ἔσσην καὶ Θυριγγίαν, ἐδίδασκε πανταχοῦ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ ἀνέτρεψε τὰ εἴδωλα. Ἐν Γαϊσμάρῃ τῆς Ἔσσης ὑπῆρχεν ἀρχαία εἰς τὸν θεὸν τῆς βροντῆς ἀφιερωμένη δρῦς, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἐθνικοὶ κάτοικοι ταύτης τῆς χώρας προσέφερον θυσίας· ἅμα μαθὼν ὁ εὐσεβὴς Βονιφάτιος ὅτι τοῦτο τὸ δένδρον ὡς ἱερὸν ἐθεωρεῖτο, διέταξε νὰ κόψωσιν αὐτὸ, ἵνα ἐξελέγξῃ τὴν δεισιδαιμονίαν· οἱ ἐθνικοὶ ἐκπεπληγμένοι περιεκύκλωσαν αὐτὸν, καὶ ἐθεώρουν ὁτέ μὲν τὸν ἀπόστολον ὁτὲ δὲ τὴν δρῦν, περιμένοντες ἵνα οἱ θεοὶ αὐτῶν κεραυνοβολοῦντες τὸν ἀσεβῆ ὑβριστὴν ἐξολοθρεύσωσιν αὐτόν· ἀλλὰ τὸ δένδρον ἔπεσε καὶ ὁ ἀπόστολος ἦν ἀβλαβής. Τότε ἠρνήθησαν οἱ ἐθνικοὶ τοὺς ἀσθενεῖς αὐτῶν θεοὺς, οἱ ὁποῖοι τὸ ἱερὸν αὐτῶν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ σώσωσιν ἀπὸ ἀνθρωπίνων χειρῶν, καὶ ἐβαπτίσθησαν. Ὁ Βονιφάτιος ᾠκοδόμησεν ἐκ τοῦ ξύλου τοῦ πεπτωκότος δένδρου ναΐδιον, ἀφιερώσας αὐτὸ τῷ ἁγίῳ Πέτρῳ. Συγχρόνως ἵδρυσε παρὰ τὸν ποταμὸν Φούλδαν κοινόβιον ὡς μέλλον διδασκαλεῖον ἐθνικῶν. Ἀπὸ τούτου ἔλαβεν ἀρχὴν μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἡ πόλις Φούλδα. Ἐν Θυριγγίᾳ καὶ Γαλλίᾳ συνέστησε τὰς ἐπισκοπὰς καὶ διδασκαλεῖα τῆς Ἐρφούρτης, Βυρσβούργου καὶ Ἀϊχοτάδης· ἔπειτα μετήνεγκε τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἐσταυρωμένου σωτῆρος καὶ εἰς τὴν Βαϊέρνην καὶ ἵδρυσε φυτώρια ἐν Ῥεγενσβούργῳ, Σαλσβούργῳ, Φραϊσιγγεν καὶ Πασσάῳ.

Μετὰ τοιαύτας ἀδιακόπους ἀσχολίας ἔρθασεν ὁ Βονιφάτιος εἰς τὸ γῆρας· ἤδη εἶχε προαχθῇ ὑπὸ τοῦ Πάπα εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπίαν. Μοντογιάκου (*Mainz, Magence*)· ἀλλ' ἡ διάπυρος αὐτοῦ ἀφοσίωσις εἰς τὰ θεῖα πράγματα δὲν ἀρῆκεν αὐτὸν νὰ ἡσυχάσῃ. Παρεχώρησε τὴν διοίκησιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς αὐτοῦ εἴς τινα ἄλλον καὶ μετέβη ἤδη ἑβδομηκοντούτης γέρων πάλιν εἰς τοὺς ἐθνικοὺς Φρισίους, τῶν ὁποίων μέρος τι εἶχε κατηχηθῇ εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν· ἀλλ' ἐνταῦθα μετὰ τόσον ἔνδοξον βίον ἐδέξατο ἐπίσης ἔνδοξον θάνατον· ἐνῷ δηλαδὴ ἐν τῇ πόλει Λεβάρδῃ ἐτέλει τὴν λειτουργίαν, προσεβλήθη αἴφνης ὑπὸ ἀγρίου πλήθους Φρισίων καὶ μεθ' ἁπάντων τῶν ἑαυτοῦ ἐφονεύθη. Οὕτως ἀπέθανεν ὁ εὐσεβὴς ἀνὴρ κατὰ τὸ 754 ἐνῷ ἐξεπλήρου τὸ καθῆκον αὐτοῦ λατρεύων τὸν θεὸν μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς. Τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ἀναπαύονται ἐν Φούλδῃ.

Σύγχρονος τοῦ ἁγίου Βονιφατίου ἦτο Πιπῖνος ὁ μικρός. (741 — 768). Οὗτος ἠρώτησε τὸν Πάπαν Ζαχαρίαν, ἂν ὁ ἔχων τὴν βασιλικὴν δύναμιν ἦναι ἄξιος νὰ ἔχῃ καὶ τὸ ὄνομα βασιλεύς· λαβὼν δὲ παρ' ἐκείνου καταφατικὴν ἀπόκρισιν, καθῆρεσε τὸν βασιλέα *Χιλδερῖκον* τὸν Γ'. (M. X. 752), ἔκλεισεν αὐτὸν εἰς μοναστήριον, καὶ χρισθεὶς αὐτὸς βασιλεὺς τῶν Φράγκων ὑπὸ τοῦ *Βονιφατίου* ἐβασίλευσεν ἐνδόξως καὶ εὐτυχῶς (M. X. 752), τιμώμενος ὑπὸ τῶν ὑπηκόων καὶ ὑπὸ τῶν γειτόνων αὐτοῦ λαῶν· εὐγνωμονῶν δὲ πρὸς τὸν Πάπαν, ὅτε οἱ Λογγοβάρδοι ἐπίεσαν τὸν παναγιώτατον πατέρα καὶ τῆς Γραικορωμαϊκῆς χώρας ἐκυρίευσαν μέρη τινὰ, ἐκστρατεύει κατ' αὐτῶν, ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῶν, ὅσας εἶχον κυριεύσει χώρας, καὶ τὰς χαρίζει εἰς τὸν Πάπαν Στέφανον τὸν Γ'. (M. X. 754.) Τοῦτο δὲ τὸ δῶρον ἔγεινε τὸ πρῶτον θεμέλιον τῆς κοσμικῆς τοῦ Πάπα ἐξουσίας ἢ τῆς Παπικῆς ἐπικρατείας. Ἀπὸ τοῦ Πιπίνου ἀρχίζει *νέα δυναστεία* ἡ βασιλικὴ γενεὰ ἡ ὁποία ὀνομάζεται τῶν Καρλοβιγγίων ἤγουν Καρολιδῶν πατρωνυμουμένη ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πιπίνου Καρόλου.

Ὁ Πιπῖνος ἐπωνομάσθη μικρὸς, διότι καίπερ ῥωμαλέος κατὰ τὸ σῶμα ἦτο ὅμως μικρὸς τὸ ἀνάστημα. Ὅτε ἔμαθεν, ὅτι οἱ μεγιστᾶνες τοῦ βασιλείου σκώπτουσιν αὐτὸν ἕνεκα τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἀναστήματος, προσεκάλεσε τοὺς σκώπτας εἰς θηριομαχίαν, καὶ ὅτε συνῆλθον προσέταξε νὰ φέρωσιν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἄγριον καὶ ἀχαλίνωτον ταῦρον, καὶ κατὰ τούτου τοῦ ζώου ἰσχυρὸν λέοντα νὰ ἐπαφήσωσιν. Ὁ λέων ὥρμησε μετὰ σφοδροῦ πηδήματος κατὰ τοῦ ταύρου, ἥρπασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τραχήλου, καὶ τὸν ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Κατὰ ταύτην τὴν στιγμὴν ἐστράφη ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐκείνους τοὺς μεγιστᾶνας καὶ εἶπεν « ἀποσπάσατε ἤδη τὸν λέοντα ἀπὸ τοῦ ταύρου, ἢ φονεύσατε τοῦτον ἐπ' αὐτοῦ ! Ποῖος ἐξ ἡμῶν τολμᾷ τοῦτο ; Οὗτοι παρετήρησαν ἀλλήλους ἄφωνοι καὶ ἐκπεπληγμένοι, καὶ ἐφαίνοντο ὡς πεπηγότες διὰ τοιοῦτον κέλευσμα, μέχρις οὗ

εἷς ἐτόλμησε νὰ ψιθυρίσῃ : « Τοῦτο εἶναι εὐκολώτερον νὰ λεχθῇ παρὰ νὰ πραχθῇ ».

Ὁ Πιπῖνος χωρὶς νὰ ἐφέρῃ λέξιν κατέβη ἀπὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὰς κιγκλίδας· ἔσυρε τὸ ξῖφος αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θήκης καὶ ἐχώρισε δι' ἑνὸς κτυπήματος τὸν τράχηλον τοῦ λέοντος ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτοῦ, καὶ διὰ δευτέρου κτυπήματος ἔρριψε καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ταύρου ἐπὶ τῆς ἄμμου· ἔπειτα ἔκρυψε τὸ ξῖφος αὐτοῦ πάλιν εἰς τὴν θήκην, ἐπανῆλθεν ἥσυχος ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἐκαθέσθη ἐπ' αὐτοῦ· στραφεὶς δὲ πρὸς τοὺς περιστοιχίζοντας αὐλικοὺς εἶπε τοὺς ἀκολούθους λέξεις : Σᾶς φαίνεται ἤδη ἀρά γε ὅτι δύναμαι νὰ εἶμαι βασιλεὺς ὑμῶν ; Ἀλλ' οὗτοι ἔρριψαν κατηχυμμένοι τὸ βλέμμα των ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦ λοιποῦ κανεὶς πλέον δὲν ἐτόλμα νὰ σκώψῃ τὴν μορφὴν τοῦ βασιλέως τῶν Φράγκων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Ὁ κ. *Em. Burnouf* ὁ σοφὸς διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς σχολῆς, ἐδημοσίευσε διὰ τῆς *Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο κόσμων* ἄρθρον σπουδαιότατον περὶ τῶν ἐν Τροάδι ἀνασκαφῶν. Ἐξετάζων ἐν πρώτοις τὰς γνώμας τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων περὶ τῆς θέσεως τοῦ ὁμηρικοῦ Ἰλίου, ὁμιλεῖ ἀκολούθως περὶ τῶν ἐν τῷ τρωϊκῷ πεδίῳ γενομένων ἀνασκαφῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ἐκτενῆ ποιούμενος λόγον περὶ τῶν τελευταίων τοῦ κ. Σλείμαν, καὶ περὶ τῆς πλουσίας αὐτοῦ συλλογῆς. Ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας κρίνει τὰ ἀντικείμενα τὰ παριστῶντα τὴν *γλαυκῶπιδα* Ἀθηνᾶν ὑπὸ τὴν μορφὴν γλαυκὸς, καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ὅπερ πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ ἦν σύνηθες θρησκευτικὸν σύμβολον παρὰ τοῖς ἀριανοῖς (ἰνδοευρωπαϊκοῖς) πρὸ πάντων ἔθνεσι. Καταλήγων δὲ τὸν λόγον συμπεραίνεται ὅτι ἂν ποτε ὑπῆρξε Τροία ἡ ἀληθὴς αὐτῆς θέσις ἔστιν ἀναμφιβόλως παρὰ τὸ χωρίον Ἰσαρλὶ ἔνθα ἐγένοντο αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ κ. Σλείμαν. Ἐκ δὲ τῆς ὁμοιότητος τῶν ἐκεῖ εὑρεθέντων ἀγγείων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων πρὸς τὰ ἐν Θήρᾳ πρό τινων ἐτῶν εὑρεθέντα, καὶ νῦν ἐν τῇ ἐνταῦθα γαλλικῇ σχολῇ κατακείμενα, τεκμαίρεται ὅτι ἡ Τροία ἐπυρπολήθη κατὰ τὴν δεκάτην ἑβδόμην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα. Ὥστε ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὑπῆρξεν Ὅμηρος, καὶ ἔζησε καὶ συνέθεσε τὴν Ἰλιάδα κατὰ τὴν ὀγδόην ἢ δεκάτην ἑκατονταετηρίδα τὸ μὲν παλαιὸν Ἴλιον, θανεσκαμμένον πρόκειται ἤδη, δὲν θὰ εἶδε, ὡς πρὸ πολλοῦ κακεχωσμένον· τὰς δὲ μετ' αὐτὸ συνδεδεμένας παραδόσεις, θὰ ἤκουσε πολλῷ μετηλλαγμένας καὶ ἐπηυξημένας διὰ τὸ μακρὸν τοῦ χρόνου, ὅστις ἀπὸ τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ παρῆλθε.

*** Ἐξεδόθησαν τὸ α. καὶ β. φυλλάδιον τῶν Νεοελληνικῶν ἀναλέκτων, περιοδικοῦ συγγράμματος ἐκδιδομένου ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα φιλολογικοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ. Ἐν τοῖς φυλλαδίοις τούτοις, ἐν ἑνὶ φυλλαδίῳ ἐκδεδομένοις, περιέχονται δημώδη παραμύθια Νάξου, συλλεγέντα ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Κρίσπη. Ἡ συλλογὴ αὕτη διακρίνεται πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀκρίβειαν, δι' ἧς αἱ δημώδεις ἐκφράσεις ἀπεδόθησαν, καὶ διὰ τὸ ἀφελὲς καὶ χάριεν τῆς διηγήσεως. Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤρχισαν ἐκδιδόμεναι ἐν Εὐρώπῃ συλλογαὶ τῶν προϊόντων τῆς δημώδους φιλολογίας διαφόρων ἐθνῶν, αἱ ταιαῦται μελέται ἔλαβον σπουδαιότερον χαρακτῆρα, καὶ οὐ σμικρὸν συνετέλεσαν εἰς τὴν πρόοδον τῆς συγκριτικῆς φιλολογίας. Ἐκτὸς λοιπὸν τῆς γλωσσικῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ παροῦσα συλλογὴ πολὺ ἔχει τὸ ἐνδιαφέρον. Οὕτως ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 16 παραμυθίῳ ἀνευρίσκομεν τὴν βάσιν μύθου, εἰς πάντα σχεδὸν τὰ εὐρωπαϊκὰ καὶ ἀσιατικὰ ἔθνη κοινοῦ, περὶ οὗ ὁ διάσημος γλωσσολόγος Μὰξ Μύλερ ἔγραψεν ἰδιαιτέραν πραγματείαν δημοσευθεῖσαν, ἐν τῇ *Συγχρόνῳ ἐπιθεωρήσει (Contemporary Review)*, μεταφρασθεῖσαν δ' ἐσχάτως γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ *Perrot* ἐν τοῖς *Δοκιμίοις περὶ τῆς συγκριτικῆς μυθολογίας (Essais sur la mythologie comparée)*. Ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης, τῇ ἐπιστασίᾳ τοῦ ὁποίου τὰ φυλλάδια ταῦτα ἐξεδόθησαν, προσέθεσεν εἰς τὰ πλεῖστα τῶν παραμυθίων σημειώσεις, ἐν αἷς ἀναφέρει τὰς ὁμοιότητας αὐτῶν πρὸς ἄλλα ξένων ἐθνῶν. — Σημειωτέον ὅτι εὐνουστάτας περὶ τῶν Νεοελληνικῶν ἀναλέκτων ἐξήνεγκον κρίσεις πολλὰ περιοδικὰ συγγράμματα τῆς τε ἑσπερίας καὶ τῆς βορείου Εὐρώπης.

Ν. Γ. Πολίτης.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

Ἀνῆλθον τὴν Ἀκρόπολιν, τὸν βράχον τῆς εὐκλείας
καὶ πάλιν· ἐνῷ ἔπνεον ἐν μέσῳ τῶν στηλῶν της
βορρᾶς ψυχρὸς, ἀπαίσιος, υἱὸς τῆς τρικυμίας
καὶ αἱ νεφέλαι ἔσκεπον τὸ μάγον οὐρανόν της·
κ' εἶδον νὰ πίπτῃ ἡ χιὼν μαστίζουσα τὰ πέριξ·
καὶ πέραν τὴν νεκρόπολιν νὰ σκέπῃ πένθους πτέρυξ.

Ἐκάθισα εἰς μάρμαρον ἐκεῖ συντετριμμένον,
κ' ὑπὸ τὰς μαύρας πτέρυγας τῶν ἀναμνήσεών μου
ἐρέμβαζον περίλυπος μὲ ὄμμα δακρυσμένον·
διότι μ' ἐγκατέλειψε τὸ θεῖον παρελθόν μου·
διότι ἄλλοτε ἐκεῖ τῆς *Μύρρας* μου πλησίον
ἔπλαττον ὄνειρα χρυσᾶ καὶ εὐτυχῆ τὸν βίον.

Καὶ ἔβρεχον μὲ δάκρυα τὰς πέτρας, ὅπου πρῶτον
εἶδον τὸ φῶς ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ φῶς τοσούτων ῥώτων.
ἐκεῖ ὅπου ἠτένισα μὲ βλέμμα συμπαθείας
τὸ πλάσμα τῶν ὀνείρων μου, τὸ ἄστρον τῆς ζωῆς μου,
τὴν ἀγγελόπλαστον μορφὴν, τὸ φῶς τῆς εὐτυχίας,
τὴν κόρην τῆς καρδίας μου, τὴν φίλην της ψυχῆς μου.

Πλὴν τώρα ; Τώρα μόνος μου, ὡς φύλλον μαραμένον,
μακρὰν ἐκείνης λούομαι ἀπὸ τὰ δάκρυά μου.
Νὰ ἐνθυμᾶται ἀρά γε τὸν δυστυχῆ καὶ ξένον ; . . .
Βεβαίως δὲν μὲ ἀγαπᾷ· — ἂς κλαίω . . . Σύμφορά μου !
Θὰ ζῶ μὲ τὴν εἰκόνα της μακρὰν ἐκείνης πλέον,
ὡς ἡ τρυγὼν κατάμονος ἐν μέσῳ τῶν ὀρέων.

Ἄλλος θὰ ἦν' ἐπὶ τῆς γῆς ὁ εὐτυχὴς ἐκεῖνος,
ὃν θ' ἀγαπᾷς' ἡ Μύρρα μου, ὡς ἀγαπᾷ τὰ ἄνθη·
δι' ἄλλον εἶν' ἡ ἀνοιξις, τὸ ῥόδον καὶ ὁ κρίνος·
καὶ ἡ ἰτέα δι' ἐμὲ κ' ἐκείνη ἐμαράνθη.
Τὰ πάντα ἤδη δι' ἐμὲ χειμὼν καὶ τρικυμία,
Πλὴν δι' ἐκεῖνον εὐτυχὴς ἀνατολὴ γλυκεῖα.

Ὦ ! ἐὰν τὸν ἐγνώριζον, θὰ ἔκλινα τὸ γόνυ
ὅπως τῷ εἴπω ἐνδακρυς πόσοι μὲ φλέγουν πόνοι !

Καὶ πῶς θὰ τὸν ἐλάτρευον ! ὅσον Χριστοῦ θρησκείαν·
ἀφοῦ ἡ μόνη μου ἐλπὶς, τὸ μόνον ὄνειρόν μου
μὲ ἓν καὶ μόνον νεῦμά της τῷ ἔδωκ' εὐτυχίαν,
τῷ ἔδωκε τὴν ὕπαρξιν . . . τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου.

Κατῆλθον τὴν ἀκρόπολιν, πλὴν πάντοτε δακρύων·
κατῆλθον· καὶ τὸ πνεῦμά μου ἐκεῖ περιπλανᾶτο,
ὅτε βαδίζων ἔστρεψα πρὸς τὸ Νεκροραφεῖον
ἔνθα τὸ πᾶν περὶ ἐμὲ ἡδέως ἐκοιμᾶτο,
καὶ κἄποτε ἐπ' ἰτεῶν ὁ ἄνεμος ἐθρήνει
λέγων « *ὑπὸ τὰ μάρμαρα ὁ βίος μας θὰ κλίνῃ !* «

Κ' ἐκεῖ τὴν εἶδον ἄλλοτε, ὡς ὄνειρον ὡραίαν,
θρηνοῦσαν ὑπὸ πενθηρὰν καὶ ἔρημον ἰτέαν·
θρηνοῦσαν τὴν ἐρήμωσιν τὴν φοβερὰν καὶ κρύαν,
τὸ μάταιον τοῦ βίου μας, τῶν ὀρφανῶν τοὺς στόνους.
Καὶ ἂν τὸν τάφον μ' ἔβλεπε ἐκεῖ εἰς τὴν γωνίαν,
θὰ ἔπαυε μ' ἓν βλέμμα της τοῦ στήθους μου τοὺς πόνους.

Πλὴν, φεῦ, ἀδίκως ἐπὶ γῆς ζητῶ παρηγορίαν·
εἰς ἀτυχεῖς ὁ Ἥλιος ποτὲ δὲν ἀνατέλλει !
δι' ἄλλον ἔστειλ' ὁ Θεὸς ἐδῶ τὴν εὐτυχίαν
καὶ εἰς ἐμὲ τὰ δάκρυα νὰ τρέφωμαι μοῦ στέλει·
πλὴν ἂς ἐλπίζω πάντοτε· εἶν' ἡ ἐλπὶς γλυκεῖα !
εἰς τὸν πονοῦντα βάλσαμον καὶ ἡ παρηγορία.

Ἔγραφον ἐν Ἀθήναις τὴν 31ην Ἰανουκρίου 1874.

Μ. Κ.

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ. (*)

I

Εἰς τὸν βωμὸν ἐρχόμενοι
τῆς πλάνου Τερψιχόρης,
τὰ χείλη δὲν ἠκούσατε
μικρᾶς ἀπόρου κόρης,
πρὸς τὸν Θεὸν εὐχόμενα
θερμῶς ὑπὲρ ὑμῶν ;

—

Δὲν εἴδατε μειδίαμα
Ἀγάπης καὶ Ἐλπίδος
πλανώμενον εἰς πρόσωπον
παρθένου Ἑλληνίδος,
καὶ αἴφνης δὲν ἠσθάνθητε
γλυκύτατον παλμόν ;

—

Ἦτον ἐκείν' ἡ δέησις
ἀπόρου μαθητρίας
καὶ φόρος τὸ μειδίαμα
εὐγνώμονος καρδίας
καὶ ἀμοιβὴ τῶν ἔργων σας
δικαία οἱ παλμοί.

—

Μακάριος ὁ πλούσιος
ὁ σπείρων ὅπου πρέπει,
διότι καρπὸν ἄφθονον
εὐγνωμοσύνης δρέπει
καὶ στέφανος ἀμάραντος
τὴν μνήμην του κοσμεῖ.

II

Ναυάγια αἱ δύστηνοι
παρθένοι τῆς Ἐνδείας,
ἐνώπιόν μας βλέπομεν
τὰ δῶρα τῆς Παιδείας,
καὶ ὅμως δὲν δυνάμεθα
νὰ δράξωμεν αὐτά.

—

Δενδρύλια νεόφυτα
τῆς γῆς τοῦ Προμηθέως,
τὰ φῶτα τῶν πατέρων μας
ποθοῦμεν καὶ τὸ κλέος,
κανεὶς πλὴν εἰς τοὺς πόθους μας
κανεὶς δὲν ἀπαντᾶ.

—

Τῆς Θεανοῦς ἀπόγονοι
Σαπφοῦς καὶ Ἀσπασίας,
εἰς ἔλη κυλιόμεθα
φρικώδους Ἀμαθείας,
κανεὶς πλὴν εἰς τὰς τάλαινας
δὲν φαίνεται Σωτήρ.

—

Κανεὶς . . . ἀλλὰ τί λέγομεν ;
προστάτας τῆς Παιδείας,
τὰ τέκνα τῆς Ἰσότητος
καὶ τῆς Ἐλευθερίας
ἰδοὺ ὁ ἐπουράνιος
μᾶς ἔστειλε Πατήρ.

III

Εἰς τὸν χορὸν εὐδαίμονες
ἐν ᾧ συνευθυμεῖτε,
κόρη πτωχὴ τὸν Ὕψιστον
Θεὸν ἐπικαλεῖται,
ἁγνὴ καρδία εὔχεται
θερμῶς ὑπὲρ ὑμῶν.

—

Τὴν δρόσον ἐσταλάξατε
τὴν μάγον τῶν Ἐλπίδων,
προστάται, εἰς ἀπέλπιδας,
καρδίας Ἑλληνίδων,
εἰς στήθη ὅπου ἄγριος
ἐμάστιζε χειμών.

—

Τῆς τύχης τὰ ναυάγια,
τὰ τέκνα τῆς Ἐνδείας,
εἰς ἀσφαλῆ εἰσήξατε
λιμένα σωτηρας,
εἰς τὸν Μουσῶν τὸν ἄσπιλον
καὶ ἅγιον βωμόν.

—

Εἰς τὸν χορὸν, προστάται μας,
φαιδροὶ συνευθυμεῖτε,
καθῆκον ἱερώτατον
πλησίον σας τελεῖται,
ἀγναὶ καρδίαι εὔχονται
θερμῶς ὑπὲρ ὑμῶν.

Ε. Σ.

ποιημάτιον διενεμήθη εἰς τοὺς προσελθόντας εἰς τὸν ὑπὲρ τοῦ Παρθεναγωγείου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δοθέντα χο[illegible] Λέσχῃ, ὡς ἐκ μέρους τῶν μαθητριῶν ἀποστελλόμενον.